

Velja po pošti:

za celo leto naprej . . . K 50.—
za en mesec . . . „ 4,50
za Nemčijo celoletno . . . „ 55.—
za ostalo inozemstvo . . . „ 60.—

V Ljubljani na dom

za celo leto naprej . . . K 48.—
za en mesec . . . „ 4.—
V upravi prejemov mesečno . . . 3,50

Sobotna izdaja:

za celo leto . . . K 10.—
za Nemčijo celoletno . . . „ 12.—
za ostalo inozemstvo . . . „ 15.—

SLOVENEK

Inserati:

Enostolpna petstvrsta (59 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)

za enkrat . . . po 50 v
za dva- in večkrat . . . „ 45 „
pri večjih naročilih primeren popust po dogovoru.

Ob sobotah dvojni tarif.

Poslano:

Enostolpna petstvrsta K 1-

Izbija vsak dan izvenemšitno delje in praznike, ob 3. uri pop.
Redna letna priloga vzolj red

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nevrnjeni pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 50.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne branilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511, bosn.-herz. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 50.

Za narodne pravice.

Včeraj, 10. t. m., sta bila načelnik S. L. S. prelat Kalan in načelnik J. D. S. dr. Iv. Tavčar pri deželnem predsedniku grofu Attensu ter sta mu izročila nastopno izjavo:

V imenu ogromne večine slovenskega prebivalstva naše dežele izrekava, da naše ljudstvo nima in ne sme imeti nobene dotike s Trumbičem, in najodločneje ugovarjava, če se je gotovim krogom zljubilo, našo deželo očrtniti z neresnično trditvijo, da je okužena in prepojena po Trumbičevih nazorih.

Dalje izjavljava, da smo v pokorščini udani vladarski dvojici in da je posebno grda laž, kakor da so se tudi po naši deželi širile kake nesramne govorice proti nji, ki je našemu ljudstvu vzor vladarice. Vsi občutimo, da je za nas žaljivo, če nas hoče kdo komandirati k patrijotični ljubezni in udanosti do Njegovega Veličanstva.

Tudi majniška deklaracija naših državnih poslancev se opira na avstrijski temelj in zato se ji ljudstvo ne in ne more odpovedati in se ji odpovedalo ne bo!

Ožalujemo, da se v novjšem času in v dobi, ko se mora ljudstvo radi pomanjkanja živil silno krotiti, razširjajo v deželi napačne vesti, ki morajo prebivalstvo še bolj razburiti, posebno če se s temi vestmi skušajo opravičiti koraki kriče nepostavnosti.

Zastopnika strank, kateri reprezentirajo ogromno večino prebivalstva, morata zategadelj opozoriti vladu na razmere v našem deželnem odboru, ki so brez vsake kontrole in ki se, kar se tiče avtonomije občin, že približujejo pravi anarhiji. Prebivalstvo ni voljno prenašati avtokratizma deželnega odbora, in vlada, ki je čuvarica postave, naj tukaj napravi red, predvsem v tem oziru, da bodo občine v popolni svobodi uživale vse dobrote svoje avtonomije. Občina je v tej dobi, ko mora naše ljudstvo vztrajati in se v resnici do skrajnosti vztraja, najmočnejša podlaga javne uprave, ona je glavna stvariteljica tistega zdravega in neomahljivega javnega prepričanja, kojega predvsem potrebujemo. Zato obsojamo vsako izpodkopavanje veljave občin, in vlada bo v tem oziru najbolje storila, če skliče deželni zbor, da se izkaže, kaj ljudstvo resnično želi in hoče.

Končno protestirava, da smo Slovenci v tej slovenski deželi brez tistih pravic, katere nam zajamčuje ustava.

Persekucije v deželi naj že vendar enkrat ponehajo, ker ne vidimo povoda

zanje. Po nemških kronovinah se dopušča shod za shodom, in vsak je naperjen proti slovenskemu narodu, ki se pa brani ne sme. Kakšna pravica je to? In kako se naj tako tlačjenje svobodne besede vzdržuje in opravičuje?

Tudi zavračamo vsako vmešavanje nemško-nacionalne zveze v razmere dežele, ker je ta zveza pri nas brez vsake veljave ter bi se vlada le osmešila, ako bi se ozirala na denunciacije takega parlamentarnega faktorja.

Deželni predsednik je vsprejel izjavo v vednost z zagotovilom, da bo o njej poročal na pristojnem mestu; zagovarjal je stališče vlade, ki mora skrbeti za mir in red v deželi in zato ne more dopuščati javnih shodov, ker se z njimi širi razburjenje; izrazil je nazore o deklaraciji, ki smo jih vajeni čitati po nemških listih. Zastopnika slovenskih strank sta opozarjala vlado, da ni nobenega stvarnega razloga za prepoved zborovalne svobode, da so trditve narodnih nasprotnikov o majniški deklaraciji prazne klevete in da bi take izjave moral biti pameten avstrijski državnik najbolj vesel. Žal, da se sedanji avstrijski državnik še niso povzpeli do te sodbe in še vedno mislijo, da je Avstrija nemška država.

Iz parlamenta.

Dunaj, 9. julija 1918.

Vkljub nemško-poljskim pogajanjem, ki so se pričela danes, in posvetovanju nemških socialistov ni pravega življenja v zbornici. Poljsko-nemška pogajanja seveda niso meritorna in imajo le namen, ugotoviti, če imajo poznejša meritorna pogajanja sploh upanje na uspeh. Jutri se bodo pogovori nadaljevali. Če bo uspeh zadovoljiv, se pritegnejo k pogajanjem tudi druge nemške stranke, pred vsem kršč. socialci; doslej se pogajajo s Poljaki le nemški nacionalci. Pač pa je načelnik Poljskega kola dr. Tertil obiskal prelata Hauserja, nač. kršč. socialcev, ki mu je nato vrnil obisk.

Posvetovanja socialnih demokratov pa se bodo nadaljevala šele v ponedeljek. Današnja seja je imela baje le informativen namen.

Danes popoldne je došel v zbornico ministrski predsednik Seidler, ki je konferiral z zborničnim predsednikom dr. Grossom. Seidler zahteva, naj bi se dnevni red prve seje spremenil. O tem bo jutri sklepala konferenca načelnikov klubov. Zbornično predsedstvo je namreč dalo na dnevni red prve seje preureditev borznega davka. Vlada bi pa rada, da se ta točka obravnava pozneje in naj bi se najprvo ob-

ravnal proračun. Poleg tega hoče Seidler, da se že v tej seji reši kreditna predloga ter vse davčne predloge, ki se nahajajo v odsekih. Za spremembo dnevnega reda pa je treba tričetrtinsko večino, ki je Seidler seveda ne bo dobil. Tega mu seja klubovih načelnikov ne bo mogla skleniti, ker bodo Jugoslovani, Čehi in del Poljakov gotovo proti vsaki spremembi. Računajo pa, da bo dr. Gross našel sam Seidlerju izhod. Prva seja bo itak izpolnjena s političnimi debatami o nujnih vprašanjih. Dnevni red druge seje pa ima pravico postaviti zbornični predsednik sam in tako bo Seidlerjev proračun prišel na dnevni red druge seje.

Za ta teden še ni pričakovati nobenih posebnih političnih dogodkov. Celo nemško-poljska pogajanja ne nudijo danes še nobenih posebnih avspicij.

Zanimivo politično življenje se bo pričelo s 15. t. m., ko se bodo sestali Jugoslovanski klub, Češki svaz, ko bosta zborovala oba kluba skupno in ko bodo znani rezultati plenarne seje Poljskega kola, ki se sestane v Krakovu.

Jugoslovanskih poslancev sedaj ni tukaj. Dr. Korošec je odpotoval v soboto v domovino. Od Čehov sem videl le posl. Staneka.

Seja klubovih načelnikov.

Dunaj, 10. julija.

Pri današnji seji načelnikov zborničnih klubov je bil navzoč sam ministrski predsednik vitez Seidler. Debata, ki se je razpletala o dnevnem redu, je že podala tudi precej jasne obrise prihodnjih zborničnih sej. Značilni so predlogi o obtožbi ministrov, o vojaških zadevah ter senzacionalno poročilo predsednika Grossa, da vojaška sodišča kličejo poslance na zaslišanje radi njihovih interpelacij. Dr. Korošec se seje ni udeležil, kakor je rekel Stanek, iz važnih razlogov.

V sledečem naj podam glavne točke.

Predsednik dr. Gross omenja, da se 10 dni vlada pri nas ex lex stanje ter da ni le potreba vlade, da dobi proračun ali provizorij, marveč, da je stvar tudi vseh parlamentarnih strank, da začno obravnavati proračun ter s tem zopet uveljavijo pravice zbornice. Na vrsto naj bi prišel najprvo proračunski provizorij, ki je bil vložen že majnika in ki vsebuje že tudi nova kreditna pooblastila. Tega pa ni mogel staviti na dnevni red, ker po poslovniku se more vršiti prvo branje vladnih predlog le, če zbornica to sklene. Umljivo je, da vse stranke po tako dolgem in dogodkov polnem času žele govoriti. To pa se da zdru-

žiti in zato predlaga, naj se da na dnevni red prve seje proračunski provizorij, obenem naj se vrši debata o nujnih vprašanjih.

Za nemškim nacionalcem dr. Waldnerjem se je oglasil načelnik Češkega svaza Stanek, ki priznava, da dolgo to zasedanje ne more biti. Toda če bi se bil predsednik energično zavzel zato, bi bil parlament že prej sklican. Ne more pa soglašati z mnenjem, da je proračunski provizorij najnujnejša stvar. Najvažnejša je orientacija o vladnem kurzu ter stališče napram njemu. Ta kurz s preganjanjem časopisja ter celih strank med Čehi in Jugoslovani — ki iz važnih razlogov tu niso zastopani in so pooblastili Češki svaz, da jih zastopa — mora prenehati. Zato zahteva prvo mesto predloga Češkega svaza in Jugoslovancev, da se dvigne obtožba proti vladi, oziroma proti nekaterim članom iste.

Posl. Stransky omenja, da sedanjega ex lex stanja niso krive stranke, marveč vlada. V zadnji seji načelnikov je ministrski predsednik Seidler izjavljal, da bo državni zbor prekinjen le kratko časa, da bo še dovolj časa ostalo, da se državne potrebe rešijo parlamentarnim potom. Tega se ni držal. Če danes stojimo pred parlamentarnim zasedanjem, se je to zgodilo na pritisk javnosti. Vlada je hotela odstraniti parlament, da bi mogla prelomiti ustavo. Interes zbornice zahteva, da se zadeva obravnava pred prvim branjem provizorija. Debata o obtožbi proti min. predsedniku in notranjemu ministru bo trajala kvečjemu 2 dni. Če je provizorij lahko čakal do 16. julija, bo že še počakal do 18. julija. Čim prej bo dana možnost, da izrazimo ogorčenje češkega naroda, tem mirnejše se bodo lahko vršila druga posvetovanja.

V imenu nemških socialnih demokratov je izjavil Seitz, da se pridružuje predsedniškemu predlogu. Debata o vseh nujnih vprašanjih naj se vrši skupno. Vsaka stranka bo imela dovolj povedati. Kar se tiče obtožbe proti ministrom, naj se vrši razprava o tem po prvem branju provizorija. Dvoje poti je, da izjavimo svoje mnenje o vladi: obtožba ali glasovanje o proračunu. Če pa je pot obtožbe daljša, je vprašanje, ker je najprvo treba poznati vsebino predloga in mora biti jasno vprašanje, če je ta predlog tak, da bodo lahke vse opozicijske stranke glasovale zanj. S stališča opozicijskih strank, ki žele, da se ohrani zbornica ter vrši svoje delo, ki pa hočejo tudi, da se čim prej pojasni stališče parlamenta do vlade, je zahtevati, da se takoj vrši prvo branje provizorija, da se

LISTEK.

Večeri ob Lemanu.

Spisal vseuč. prof. Maryan Morawski, S. J.
Po tretji izdaji prestavil France Fr. Stelè.

(Dalje.)

Gospoda sta očitala, da se krščanstvo sklada iz delov, ki jih dobimo tudi v drugih religijah. Povedal sem že, kako je lahko nastala delna podobnost; sedaj pristavim še, da vidim v tem posebnem značaju, ki bi ga imenoval komprehenzivnost krščanstva, en dokaz več, da je to absolutna religija. Ako krščanstvo bliže pogledamo, vidimo, da ni skrupulalo, ampak enotna in popolna celota, ki ima v sebi vse, kar je plemenitega v pesku in blatu človeških religij, kar jim je cilj, h kateremu se očitno zaganjajo, a ga nikdar ne dosežejo — ter da kot religija izborna odgovarja vsem potrebam in zahtevam človeške duše.

Zadnji izraz indijskega genija, budižem, je na primer prišel samo na pol do resnice: da vidni svet ni absolutno dobro in resnica; — iz tega pa nadalje krivo sklepa: da je absoluten nič. Ta misel se izražaja dejansko v praksi, ki je na pol dobra: trpinčenju telesa, askezi, ki je podobna krščanski, v kolikor oprošča duha iz sužnosti čustev; toda zaide v askeze in pre-

tiranja, ki so kristjanom neznana, ker je združen z obupno vero v nirvano. Dalje je že segel genij grški, ki je uganil, da je za videzom minljivih reči absolutno dobro in lepo. Toda tudi on je ostal na pol pota: namesto, da bi pravilno sklepal in določil razmerje živih stvari do absolutnega bitja, dolžnosti človeka do njega, razmišlja nad njim abstraktno in polni življenje z veseljem nad odsevom absolutnega bitja v lepoti stvari. »Ko so spoznali Boga,« pravi o njih sv. Pavel, »ga niso častili kakor Boga.«

Toda v tem razmerju do krščanstva niso samo ti poleti filozofije in ne samo prvotne človeške religije, o katerih smo poprej govorili, ampak tudi oni nizki politeizem, ki je zavladal v največjem številu narodov. Misel, da se bogovi množijo, je izšla bržkone iz težavnega razumevanja božanstva kot samotnega neplodnega bitja; v tem je kakor nejasno predčutje skrivnosti božje Trojice, ki jo je imelo krščanstvo razglasiti in ki je razrešila to težavo. Antropomorfizem teofanije, prihod bogov na zemljo, so samo izrazi hrepenenja, prošnje človeštva, da bi se mu božanstvo približalo, da bi mu postalo dostopno, ali da se drugače izrazim: so samo hrepenenje po večlovenju Besede. Kult umrlih ima kljub vsemu praznoverju in nezmislivosti vzvišen princip v sebi in je del vzvišene naše dogme, o posmrtnem življenju. Celo krvne daritve, celo daritve človeške krvi so izraz temno slutenega — in mogoče iz ne-

vočnih razodetij megleno v spominu ohranjenega — stanja padca in potrebe odkupa.

Sedaj pa vzemite, gospoda, vse te religije, z njihovimi delci resnice in lepote, pomešanimi z nepregledno množico zmot in basni, posvečenih umazanosti in grdob; primerjajte jih sedaj s krščanstvom, z njegovo etiko ljubezni, ki je čista in ki posvečuje, z njegovimi dogmami o večnem Očetu, ki je neskončno popoln, a vendar dostopen razumu in srcu, ker je oseben; o človeku, ki je odločen za večno srečo in ki si z deli, pri katerih je prost, pridobiva to večnost; o Kristusu, čudoviti vezi Boga s človeštvom, ki Boga približa in ljudi nad zemljo dviga —; sodite sedaj, če krščanstvo med temi religijami tako izgleda kot ena izmed njih, pa naj je tudi najboljša? — ali kot prvotni vzor ob slabih kopijah? — ali kot pravo zlato ob ponarejenem? Z eno besedo: ali ne izgleda tako, kot bi morala izgledati religija, ki bi jo Bog sam nameraval dati človeštvu?

Gospodična Wilson.

Brez dvoma je krščanstvo tisto, česar išče človeška duša.

Deville.

Stari so imeli lepo navado, da so pri sklepanju prijateljstva prelomili kamenito ploščo, ki so jo imenovali tessera; kadar so se po dolgih letih spet sešli, so primerjali odlomke, ki jih vsak hranil, in če sta se odlomka dobro skladala, so spo-

znali, da so pobratimi. Taka skladnost, gospoda, je tudi med človeško dušo in krščanstvom. Stoletja je iskala take religije, take rešitve najvišjih ugank in zvez z Bogom, ki bi ji resnično odgovarjala; obračala se je k različnim veram, praktikam in filozofijam — toda ena ni utešila njene žeje po resnici, druga je žalila njen moralni čut — nobena ji ni popolnoma odgovarjala. — Ali se spominjate, gospoda, one prelepe Psihe v neapeljskem muzeju: lepa, toda neskončno žalostno gleda v tla pobita, zlomljena . . . To je slika človeške duše v starodavnosti . . . Sele, ko je dobila krščanstvo, je začutila, da ono odgovarja njenemu srcu, njenemu razumu, njenemu moralnemu čutu, njenim čustvom, njenim idealom lepote in dobrote; z eno besedo, da ji popolnoma odgovarja, — dokaz, da je drugi del iste tessere, delo istega stvarnika. — In obrnila se je za krščanstvom z vso silo svojega bitja in našla v njem blaženstvo in srečo, kakršne poprej ni poznala . . . Glejte jo sedaj na slikah v katekombah: Kako stoji ta Orans z dvignjenimi rokami mirno zroč v nebo — kakor bi hotela vzleteti! — Tako sliko je dobila, ko je našla krščanstvo.

Iz tega, da je krščanstvo človeški duši primerno, sledi, da more biti splošno. Ono samo odgovarja med vsemi religijami vsemu časa, vsem krajem in vsem stopnjam kulture. Ono je bilo dostopno sužnjem, vabilo je k sebi rafinirane duhove rimske aristokracije, obenem pa si osvaja celo

odseku določi kratek rok ter se nato takoj vrši glasovanje.

Poslanec Habermann (češki soc. dem.) je rekel, da se ne more pridružiti predlogu zborničnega predsednika. Pritožbe čeških strank so preobsežne, da bi se mogle obdelati v okviru proračunske debate.

Poslanec dr. Conci se je pridružil Stanekovi pobudi in rekel, da je treba najprej razpravljati o vprašanju, če si da zbornica protustavno postopanje vlade dopusti ali ne.

Poslanec Tusar je apeliral na stranke, naj ne delajo težav. Čimbolj se ugoti češkim željam, tem mirnejše bo zborovanje.

Posl. Tertil je izjavil v imenu Poljskega kola, da se pridružuje predlogu zborničnega predsednika, naj se najprej vrši prvo branje proračunskega provizorija in s tem zvežejo nujne interpelacije. Meritorno ravnanje Poljskega kluba bo odvisno od tega, kakšno bo njegovo zupanje do takratne vlade.

Poslanec Daszynski se je tudi izjavil za Grobov predlog, a obenem predlagal, naj se o vojaških zadevah samostojno razpravlja.

Poslanec Stransky je zahteval, naj se najprej razpravlja o obtožbi ministrov.

Poslanec Jukl se je v imenu krščansko-socialne stranke izjavil za predsedniškov predlog.

Poslanec Seitz je predlagal, naj prve mu branje proračunskega provizorija sledi razprava o vojaških stvareh, nato pa drugo branje provizorija. Potem naj pridejo na vrsto obtožbe proti ministrom.

Poslanec Wolf je predlagal, naj se najprej vrši prvo branje proračunskega provizorija; med zborovanjem proračunskega odseka naj pa zbornica razpravlja o nujnih interpelacijah glede dogodkov na jugozapadni fronti.

Predsednik dr. Grob je povzel iz razprave, da naj se najprej vrši prvo branje proračunskega provizorija in s tem združi razprava o večini nujnih interpelacij, izvzemši vojaške interpelacije; nato naj sledi razprava o obtožbi ministrov, potem drugo branje proračunskega provizorija in končno interpelacije o vojaških stvareh ter drugih predmetih. On bi predlagal, naj se današnja konferenca omeji na določitev, da je smatrati kot prvi razpravni točki prvo branje proračunskega provizorija in obtožbe proti ministrom. O nadaljnjih točkah razprave kakor tudi o dolgotrajni prvi branja sklepati ponovna konferenca načelnikov v ponedeljek.

Kaj veže Nemce na našo zemljo?

Nemci in agenti vlade se trudijo na vse pretege, da bi pridobili Poljake za proračun ter eventualno tudi za vojne kredite ter za nove davke. Zgodovina avstrijske politike pozna nešteto slučajev, ko je iskala vlada pomoči pri Poljakih — ter jo končno tudi našla, seveda na ta način, da jim je dovolila kake koncesije napram Ukrajincem. Ista igra, v nekoliko izpremenjeni obliki, se odigrava tudi danes. Poljaki zahtevajo od Nemcev ter od vlade garancij, da se ne bo Galicija delila. To pot ne zahtevajo novih koncesij proti svo-

barbarov, ki so se pomikali od severa dol, da osvoje Rim. Krščanstvo razumejo Kafri, Mongoli, in se mu čudijo najbolj izobraženi ljudje na pragu XX. stoletja.

Leroy.

Dokaz temu naš sedanji razgovor.

Déville.

20 stoletij morda še ni veliko za religijo; toda krščanstvo je v tem času preživelo že toliko izprememb na svetu; toliko najrazličnejših stopenj barbarstva in civilizacije ter jih še dandanes srečuje med ljudmi, med katerimi nastopa, da je dovolj dokazalo svojo splošnost. Ta potencialna splošnost, ki sledi, kakor vemo, iz skladnosti krščanstva z bistvom duše, pa nam vzbuja up, da postane krščanstvo enkrat, kakor nam je duhovnik že včeraj razložil, splošna svetovna religija.

Bielski.

Toda zakaj toliko ljudi ne veruje, če krščanstvo tako zelo odgovarja duši?

Déville.

Ker so v dušah vseh potrebe, naravna stremjenja, ki so ravno zato splošno človeška — obenem pa zahteve, nazoni in želje posameznikov ali skupin ljudi, ki izvirajo deloma iz pogojev okolice, v kateri so slučajno ti ljudje. Prvim mora odgovarjati religija, ki jo je Bog dal — saj je druga polovica iste tessere; drugim ne more odgovorjati v celoti in tudi ne more iz preprostega razloga, ker so stremjenja in nazoni različnih ljudi nasprotni med seboj; nemogoče je, da bi jim vsem odgovarjala ista resnica. Čim bolj se moremo poglobiti v globočine svoje razumne narave in opustiti se od predsodkov trenutka in vpliva okolice, tem bolj se bomo prepričali, kako zelo odgovarja krščanstvo celi duši — srcu in razumu.

(Dalje.)

jim sodeželanom, ampak hočejo varovati svoje stare predpravice.

Gospodarske in politične predpravice, ki so jih uživali Poljaki v Galiciji, so bile dosedaj merodajne ne le za poljsko, ampak tudi za sploh avstrijsko politiko. Ako ne bi imeli onih velikih predprav — Poljaki so na vseh višjih uradniških mestih v Galiciji, oni so veleposestniki, oni so lastniki industrijskih podjetij, v kolikor ni penetriral nemški kapital tudi Galicije, zato pa so Ukrajinci mali kmetje, nižji uradniki, sluge, delavci, težaki — bi že zdavnaj opustili nemško politiko ter se združili s Slovani. Politika, ki jo vodijo Poljaki, ni v interesu poljskega naroda, ampak samo nekaterih premožnejših in plemenitishkih krogov, ki pa so še vedno na krmlu. Težko je, odreči se političnemu nadvladju, ki jim je bilo vir neizmerne bogastva. Rodbine Lubomirski, Radziwiłł, Twardowski, Abrahamowicz itd. dobro vedo, da ne bodo mogle množiti tako lahko svojega bogastva, ako se Ukrajinci osamosvojijo, ako bodo Ukrajinci postali gospodarji svoje zemlje. Iz velikih petrolejskih vrelcev v Drohobyczu in Boryslawu je zajemala od nekdanje poljske slaha bogastvo. Ukrajinci pa so smeli opravljati le težaška dela, akoravno se nahajajo ti vrelci kolikor toliko na njihovi zemlji.

Tudi mi Slovenci bi s Nemci kmalu obračunali, ako bi slednjih ne vezali materialni dobički na našo zemljo. Nemci ne morejo ločiti politike od gospodarstva, ampak izrabljajo svojo politično premoč v svrhu, da gospodarsko podjarmijo tuje narode. V zadnjih 30 letih so nas gospodarsko podjarmili in sedaj hočejo napraviti zadnji skok, namreč nas gospodarsko uničiti. Bojijo se onega dne, ko vstane Jugoslavija, ki nas politično in gospodarsko osvobodi. Bojijo se tega dne z vso pravico. Dolgi vrsti gospodov, ki so dosedaj pobirali vsled političnega nadvladja pridobljene ogromne dobičke, se bodo izmaknili kar čez noč tla in vir njihovih dohodkov bo usahnil.

Kamorkoli pogledamo, vidimo, da so si znali Nemci zagotoviti skoro vsa višja mesta na Slovenskem. Visoka uradniška mesta so na splošno v njih rokah. Svobodna Jugoslavija pa bi jih prenesla v slovenske roke. Dolga procesija, baš čez 1000 višjih uradnikov, bi morali odstopiti svoja dobro plačana in vplivna mesta Slovencem. Naš kmet je bil do leta 1848. nesvoboden tlačan; vsa zemlja je bila last nemškega plemenitaša. Leta 1848. je postal kmet osebno svoboden, velik del zemlje pa je ostal last plemenitaša, ki jo še danes uživa. Avstrijska politika podpira na vse načine te gospode, tako da postajajo njih posestva vredno večja; ceni se jih na 140.000 ha, to je približno 7 odstotkov celega slovenskega ozemlja. Ako ne bi imeli ti plemenitaši močne materialne in moralne podpore v vladi, ki je prežeta z nemškim duhom, bi že davno prodali večji del svojega posestva, tako da bi prešlo v slovenske roke. Še bolj značilne so razmere glede industrijskih podjetij. V tej stroki so prišli Slovenci le malo v poštev. Težke milijone dobivajo Nemci iz rudnikov, papirnic, železnih podjetij ter iz železnice, ki se nahajajo na naših tleh. Tudi lastnike teh podjetij nam je pripeljal avstrijski sistem. Zavedajo se dobro, da morejo izkoriščati našo deželo le tako dolgo, dokler jih ščiti vlada. Ali bi mogla svobodna Jugoslavija trpeti, da je skoro vsa njena industrija v tujih rokah? Vsekakor bi morala skrbeti, da bi prišlo finančno in tehnično vodstvo v vseh pomembnih industrijah v slovenske roke. Nemški kapital bi bil prikrajšan za težke milijone, katere dobiva sedaj iz podjetij, zgrajenih na Slovenskem. Kolikim nemškim inženirjem, trgovskim uradnikom i. t. d. smo dajali dosedaj obilen kruh na svoji zemlji! In končno naša zunanja trgovina: Uvažali smo za več kakor 100 milijonov kron industrijskega blaga. Skoro vse to smo dobivali iz nemških tovarov.

Okoli teh vprašanj se suče avstrijska politika. Jasno je, da bi politično prosta Jugoslavija tudi gospodarske razmere uredila nam v prid, da bi Nemci izgubili vse one gospodarske predpravice, ki so jih dosedaj uživali vsled svojega političnega nadvladja. Teh gospodarskih posledic se strahovito boje. Narodu pa, ki se tako trezno zaveda, kakor Slovenci, da se mu godi huda krivica, in ki napenja vse moči, da doseže pravico, ne more dolgo izostati dan svobode. Jugoslavija se bliža in z njo naš gospodarski prepored.

Pomanjkanje stanovanj po vojni.

Že med vojno se po vseh mestih čuti veliko pomanjkanje stanovanj, saj se že štiri leta nič ne zida. To pomanjkanje bo pa postalo po vojni še veliko občutnejše. Res so sedaj skoraj povsodi naseljeni begunci, ki bodo po sklenjenem miru odšli nazaj na svoje domove in izpraznili dokaj stanovanj. Toda zato se bodo pa vrnilo stotisoči mož od vojakov. Razen tega ne smemo pozabiti, da je veliko mladih zakonskih

parov, ki so se med vojno poročili, pa si zaradi dragine pohištva in pomanjkanja stanovanj niso ustanovili lastnega doma, a komaj čakajo, da se razmere izpremene in si najamejo lastno stanovanje. Mnogo je tudi družin in posameznikov, ki se začasa vojne zadovoljujejo z manjšim stanovanjem, ob rednih razmerah pa tega ne bodo več hoteli. Vsekakor se bo povpraševanje po stanovanjih po vojni izredno zvišalo in treba bo pravočasno primerno poskrbeti proti navijanju cen. Stvar bo pa tem težja, ker bo gradba novih hiš po vojni mnogo dražja nego je bila pred vojno in se bodo morale tudi cene stanovanj ravnati po tem, drugače ne bo hotel nihče zidati. Razlika med cenami v novih in starih hišah se pa seveda ne bo dala dolgo vzdržati in tako bodo najbrže zvišane cene stanovanj požrle tisto, za kolikor se bodo pocenila živila.

Vprašanje je, kako se bo razvijala gradbena podjetnost prva leta po vojni. Ovire bodo velike. Predvsem bo manjkalo denarja. Industrija in trgovina bosta rabili ogromne kapitale, da svoje obrate presnujeta za mirovno produkcijo, da nadomestita med vojno obrabljene stroje, aparate, orodje in zaloge. Ravnotako bo potrebovalo kmetijstvo velikih vsot, da bo popolnilo stanje živine, strojev, vozovja in izboljšalo zanemarjena polja in poslopja. Država bo potrebovala milijarde in milijarde za železnice, za obnovitev upuščenih pokrajin, za odplačevanje vojnih posojil itd. Ob takih razmerah bo denar za gradbo hiš težko dobiti in le proti visokim obrestim. Zato se je bati, da se bo po vojni premalo zidalo in bo pomanjkanje stanovanj tako veliko, da si bodo mogli najeti stanovanje le gmotno krepkejši sloji, drugi bodo pa ostali brez strehe, oziroma se bodo morali potikati po nezdravih luknjah in se stiskati po več družin skupaj.

Take razmere čakajo vojake, ko se bodo po mnogih letih vrnili iz strelskih jarkov domov. Domov? Mnogi od njih ne bodo našli ne doma ne strehe. V mnogih panogah industrije bo še dolgo manjkalo surovin, delavstvo ne bo našlo polnega dela, plače bodo majhne. In v tem času bo cena stanovanj poskočila na dvakratno današnje višino! Ljudsko zdravje je začasa vojne silno trpelo, jetika in spolne bolezni so se grozno razširile. In sedaj naj ljudje stanujejo še bolj natlačeno skupaj! Ob teh razmerah mora postati pomanjkanje stanovanj strahotna socialna nevarnost, posebno tudi z ozirom na nrvnost.

S to nevarnostjo se resno pečajo — na Nemškem. Pruska vlada je ustanovila poseben komisariat za stanovanjske stvari, ki je podrejen neposredno ministrskemu predsedniku. Komisariat mora nemudoma izdelati predloge, kako priti po vojni v okom pomanjkanju stanovanj. Pri nas se centralna vlada pa tudi občine še nič ne zganajo. In vendar je stvar velevažna in pereča. Predvsem bi se moral izpopolniti zakon o stanovanjskem skrbstvu in presnovati stavbeni redi. Vlada naj poskrbi, da se bodo vojaške barake po vojni vporabile za zasilna stanovanja. Po mestih bi morali pravočasno poskrbeti za prometne zveze z okolico, da se bo moglo prebivalstvo naseliti tudi zunaj mesta. Tudi drugače bi morale občine vzeti v roke iniciativo za preskrbo stanovanj ljudskim slojem.

V Zagrebu je te dni »Gospodarski klub« priredil predavanje o potrebi uradnih in delavskih stanovanj. Predavatelj Ačim Gjeranovič je med drugim omenil, kako veliko se je v tem oziru storilo na Nemškem, in kako malo ozir. nič na Ruskem. Zato ni čudno, da se Nemci s tako vno boro za domovino, katere vsakemu izmed njih zagotavlja človeka dostojen dom, a med Rusi je toliko bosjakov, ljudi brez doma, da je morala ob njih ravnodušnosti nasproti domovini razpasti cela armada.

Predavatelj je izrazil mnenje, da se tu na oblasti ni zanašati, marveč je edina rešitev v samopomoči prizadetih slojev, v kooperaciji. Cesar ne zmore sto ljudi, zmore jih tisoč. Ustanove naj se stavbene za druge, in sicer naj se na tem poprišče združijo uradniki in delavci za vzajemno delo, ker so tudi interesi skupni. Za financiranje zadružnih gradbenih podjetij je predavatelj navedel: 1. sredstva zadrage in nje članov; 2. posojila države ozir. dežele in občin; 3. posojila zavarovalnic in 4. posojila denarnih zavodov. Razen tega bi morale prispevati tudi bolniške blagajne, ki so na zdravih in zadostnih stanovanjih silno interesirane. Zadrugarji sami bi morali prirediti najmanj eno desetino gradbene glavnice.

Vprašanje o pomanjkanju stanovanj je tudi za nas Slovence silno važno in je nujno potrebno, da se ga lotijo naši poslanci v državnem zboru, pa tudi naše občine in socialne organizacije naj mu pravočasno posvetijo potrebno pozornost.

Mariborsko pismo.

Maribor, dne 9. julija.

V zadnji seji mariborskega občinskega gospodarskega sveta je vodja pisarne

dr. Valentin poročal, da je ostala preskrba z moko enako slaba. To občuti meščanstvo žalibog prav dobro, izvzemši nekaj ljudi, ki sede vedno pri polnih jasliah. Protestni sklepi gospodarskega sveta niso nič pomagali. Obljubujejo nam sicer, da bo v bližnjem času, kakor vsako leto tudi letos glede preskrbe s kruhom nekoliko bolje. Toda vprašanje je, koliko časa bo to zboljšanje trajalo. Občina je napravila neke dobavne pogodbe na Moravskem za krompir, toda prehranjevalni urad teh pogodb ni potrdil. Zato se je podalo posebno odposlanstvo k namestniku, kjer je zahtevalo, da se dovoli mestu pokritje potrebščine iz pridelka lastnega okraja. Dobilo pa ni odposlanstvo v tem oziru nikakih obljub. Bržkone pojde naš krompir zopet v Gradec in na Dunaj, dočim bodo Mariborčane tolažili z ukrajinskim krompirjem, ki bi utegnil priti tam enkrat okoli svetega nikoli. Ko bo mesto potem brez krompirja, bodo pa zopet krivi ti hudobni slovenski kmetje, ki hočejo sestrdati nemške sodeželane.

Cena krompirja v nadrobni prodaji je določena za mesec julij z 1,20 K za kg.

Glede zagotovitve sadja in jagod za mariborski trg sta bila dr. Valentin in pa vodja prehranjevalnega urada c. kr. okr. glavarstva dr. Lajšič pri referentu namestništva Rainerju, ki je gospoda sicer jako ljubeznivo sprejel, a odločiti ima o stvari prehranjevalni urad, ki ni še ničesar ukrenil. Bržkone bo tudi s sadjem tako kakor s krompirjem: Naše sadje pojde v Gradec in na Dunaj, a mi ostanemo z dolgim nosom.

V kratkem bodo imela štajerska mesta skupno posvetovanje radi preskrbe s mesom. Pomagalo seveda tudi to ne bo ničesar. Kje pa naj se vzame živina?

Sedaj pravijo oblastnike, da so rekvizicije manj hude. Pozneje, da bo zopet hujše. Vzlic temu se niso kmetje še nikdar bolj pritoževali radi rekvizicije živine, kakor ravno sedaj. Kaj šele bo? Kje naj se vzame živina? Ogi bi seveda lahko pomagali, ko bi hoteli. Toda ako nam sploh odstopijo kako glavo živine, so cene tako oderuško visoke, da si morajo meso ogrske živine nabaviti le vojni dobičkarji.

Ta teden za civilno prebivalstvo v Mariboru ni bila nakazana nikaka živina. Dobili bomo zopet iz zalog zmrazjenega mesa 16 kg na osebo za teden po 13 K za kiloqram.

Maribor, 9. julija 1918.

V Mariboru izhaja ponedeljni »Deutschner Montag«, ki skrbi s svojim neprosto voljnim humorjem za zabavo svojih sicer zelo redkih čitateljev. Da piše list v skrajno šovinističnem vsenemškem duhu, je pri takem lističu že samoočebi razumljivo. V svoji zadnji številki pa je nadkrilil samega sebe. Zahteva namreč ljudsko glasovanje v prilog grofa Černina kot ministrskega predsednika. Listič piše doslovno: »Kdor hoče, da pride v Avstrijo končno drugo gospodarstvo, da se zboljšajo prehranjevalne razmere, da se pride židovskim centralam do živega, kdor hoče, da se približamo miru, naj da svoj glas grofu Černinu s tem, da podpiše sledečo izjavo: C. kr. okrajno glavarstvo... Grof Černin uživa po miru z Rusijo zaupanje ljudstva. Le on more kot ministrski predsednik Avstrijo izvleči iz zmešnjav. Ime in priimek. — Ta izjava naj se podpiše, izreje in pošlje najbližjemu okrajnemu glavarstvu v daljino odpravo. — Kakor je razvidno, so gotovi ljudje, ki skrbijo še vedno, vzlic slabim časom, za neprosto voljni humor.

Minulo nedeljo se je vršil v Brucku ob Muri nemški »volkstak«, na katerem je zopet slikal nevarnega jugoslovanskega zmaja prosluli mariborski advokat renegeat dr. Mravljak. To pot je pripovedoval, da je jugoslovanska agitacija že prešla daleč spodnještajerske meje. Nabirali so podpise za ustanovitev samostojne jugo-

slovanske države celo v Reizu, Mitten-dortu in Feldbachu. Gibanje je poseglo že celo na Gornje Štajersko. V Mürzschla-gu, Kapfenbergu in Donawitzu se imajo ustanoviti dvojezične šole. Pri imenovanju okrajnega šolskega nadzornika v Mürz-schlagu se je dala prednost kandidatu, ki je razumel slovenski. Tudi gornjštajski okrajni zastopi so v nevarnosti, da jih Nemci izgube. Ne vemo sicer, če so Mravljakovi poslušalci verjeli te bajke, toda nas bi le veselilo, ako bi temu bilo tako. V tem slučaju bi morali priti tudi Nemci do prepričanja, da je za njih najbolje, ako se ločijo od Slovencev. Naravna posledica dr. Mravljakovih izjavanj za Nemce bi mo-rala biti: proč od Slovencev! Le tako se bodo rešili enkrat za vselej grozeče slo-venske nevarnosti. Dr. Mravljak agitira torej nehote za našo jugoslovansko dekla-racijo.

Boji z Italijani.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 10. julija. Uradno se razglša: Naše obrambene čete so odbile v do-lini Brente italijanski sunek. Pod pritiskom močnih sovražnih sil smo umaknili našo albansko južno fronto čez črto Berat-Fieri. Bojni stik s sovražni-kom je bil od včeraj zjutraj naprej zelo slab.

Načelnik generalnega štaba.

Italijansko poročilo.

Dunaj, 10. julija. (Kor. u.) Iz vojnega tiskovnega štaba se poroča: Poročilo ita-lijanskega generalnega štaba z 9. julija: Na celi fronti običajni artiljerijski ogenj in de-lovanje naših patrulj. Popolnoma smo od-bili sovražni napad na Cornonu (južno od Sasso Rosso).

Albanija. Naša na levem bregu po pripravi z ognjem pričeta akcija, katere so se z dobrim učinkom udeleževali moni-torji angleške mornarice, traja dalje. Pe-hota, ki je nastopala ob spodnjem teku Vojuse, je v trdovratnem boju izčistila višine med Levaniem in samostanom Posani od sovražnika, medtem je pa konjenica, ki je napredovala med zahodnimi slemeni Malakastre na morjem, planila drzno na zadaj ležeče sovražne zveze in podrla mo-stove čez Semeni v Metaliju. Kraj Fieri smo vzeli. V središču smo se polastili zelo močnih postojank Kafa Glava in Korekof, kateri je sovražnik ljuto branil. Pri Tomo-riki smo se polastili višine Kafa. Naša in angleška letala so z uspehom podpirala boj. Število ujetnikov presega 1300. Zape-lnili smo topov, letal in strojin, ki jih še nismo prešteli in velik plen.

Macedonija. Ponoči 8. julija je poskušal po silnem topovskem ognju dva prenesljiva napada v odseku točke 1050, a ga je pregnal naš ogeji.

Bojarsko poročilo.

Sofija, 8. julija. Uradno se poroča: V dolini Skemba smo pregnali z našim ognjem francoski poizvedovalni oddelek. V ovinku Črne smo se na obeh straneh od časa do časa silneje borili. Naše napadalne čete so vdrle pri vasi Makovo v sovražne jarke in se vrnilo z različnimi trofejami. Vzhodno od Dobropolja smo pregnali sovražne na-skakovalne čete, ki so se poskušale pribli-žati našim prednjim postojankam. Južno od Hume zmeren topovski ogenj z obeh strani. Pri izlivu Strume živahnejše delovanje s topovi.

Položaj na bojiščih.

O vojnem položaju piše »Tagespost« z dne 10. t. m.: Italijani in Francozi nado-ljujejo v Italiji svojo ofenzivo z veliko silo. Sunku premočnih sovražnih sil smo se umaknili in zasedli zadaj ležečo črto se-verno od Fieri-Berata. Italijani so preko-račili s prednjimi četami spodnji Semeni in nam dozdaj počasi slede. Poročil o položaju v zgornjem Devoliju, kjer napadajo Fran-cozi, danes še ni, a zdi se, da našega polo-žaja ob macedonskih jezerih in v prostoru pri Bitolji italijansko-francoska ofenziva še ni izpremenila.

Na zahodnem bojišču poskušajo Fran-cozi in Angleži motiti nemške priprave na ofenzivo s silnimi delnimi napadi, da zave-dejo Nemce, da razvijejo svoje sile, kar se jim najbrže ne bo posrečilo. Delajo tako, ker trde Italijani, da so na ta način vplivali na naš ofenzivni sunek 15. t. m.

Španske sode o umiku avstrijsko-ogrsko armade ob Piavi.

Madrid, 7. julija. (Zakasnelo poročilo c. kr. kor. urada.) Vse neodvisno časopisje v Madridu sodi o umiku avstrijsko-ogrsko armade čez Piavo, da je to hipno operacijo povzročila višja sila in opozarja, da se lahko sklepa na visoko število italijanskih ujetnikov na poraz Italijanov. Celo ententi prijazni »El Sol« pravi: Niti spopadov, niti zasledovanja ni, iz katerih bi mogli skle-pati, da je res 45.000 avstro-ogrskih ujet-nikov. Tudi nobena reč ne kaže, da bi kdo grozil umikalno črto kakega avstro-ogr-skega armadnega dela. Le brzo prodiranje Italijanov v ravnino San Dona di Piave bi moralo uspeti s takimi posledicami. Avstro-

ogrski odpor je že prvi dan onemogčil ob-kolitev.

Bitka na Francoskem.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 10. julija. Uradno se razglša:

Bojna skupina kraljeviča Ruperta.

V ozemlju Kemmla, ob Lysi in ob Sommi je boj zopet oživel. Ponoči izvede-ne poizvedovalne sovražne sunke smo odbili.

Bojna skupina nemškega cesarjeviča.

Francoz je dalje delno napadal. Ju-gozahodno od Noyona in južno od Aisne je izvedel z močnimi silami več sunkov in se je ustalil v dvorcih Porte Forne des Lo-ges zahodno od Antheuila kakor tudi v starih francoskih jarkih severno od Long-ponta. V obmejnih odsekih smo odbili so-vražnika z ognjem. Uspešno smo izvedli krajevni sunek zahodno Chatteau Thierija in privedli ujetnikov. Na obeh straneh Reimsa le živahno poizvedovanje.

Bojni skupini Gallwita in vojvoda Alberta.

V Sundgau so se vrnilo napadalne čete iz francoskih jarkov severno od Lar-gitzna z ujetniki.

Prvi glavni kvartirni mojster pl. Ludendorff.

Iz Rusije.

Boji v Rusiji.

Moskva, 8. (K. u.) Vlada je razglasila, da je potlačila vstajo levičarskih socialnih revolucionarjev. Mesto izgleda zopet nor-malno. Zapri so približno 1000 oseb. Ze-lezniški promet je začasno prekinjen.

Moskva, 8. (K. u.) Listi poročajo: Če-te sovjetov prodirajo zmagovito v smeri proti Jekaterinovu in Čeljabinsku, kakor tudi v smeri proti Tobolsku. Kozaki so zasedli v Kubanskem ozemlju postaji Ve-liko-Koniaševskaja in Torgo-Vajo.

Umor nemškega poslanika grofa Mirbacha.

Moskva, 10. (K. u.) V ponedeljek zve-čer so odpeljali truplo umorjenega nem-skega poslanika grofa Mirbacha iz Mo-skve v Nemčijo.

Berlin, 10. julija. (K. u.) Danes zvečer so pripeljali truplo v Moskvi umorjenega grofa Mirbacha v Berlin. Rajnika prepe-ljejo v Harff na Porenskem, kjer ga bodo pokopali na gradu rodbine.

Sporazum v Arhangelsku izkrca! 10.000 Srbov in Francozov.

Na Murmanski obali ob Ledenem morju se pripravljajo važni dogodki. Neki petrograjski učenjak, ki se je vrnil od tam, je pripovedoval o vojnih pripravah sporazuma. Moskovski vladi so pred dne-vi javili, da se je pripeljalo v Arhangelsk 13 angleških vojnih ladij. Iz Helsingforsa se poroča, da so nakazali z Angleškega ruskim socialnim revolucionarjem 265 mi-lionov rubljev, od katerih je že došlo že 40 milijonov. S pomočjo socialnih revolu-cionarjev so Angleži iz Arhangelska usta-novili v Petrogradu glavni stan češko-slo-vaškega pokreta. Tudi Francozi in Srbi so že prišli v Arhangelsk. Poroča se tudi o pripravah Japoncev, da nastopijo proti boljševikom. Obkoljevalni obroč, ki naj bi opasal iznova osrednji velesili, meri na to, da strmoglavi boljševike in organizira no-vo vojsko Rusije proti osrednjim velesi-lam. O dogodkih v Rusiji so došla sledeča poročila:

Moskva, 8. julija. (K. u.) Listi poro-čajo: Dne 28. junija se je izkrcalo v pri-stanišču Arhangelsk približno 10.000 Sr-bov in Francozov. Poveljujoči general je izjavil, da bo branil mesto in deželo proti morebitnemu presenetljivemu napadu nemških vojnih ujetnikov.

Stockholm, 9. julija. (K. u.) Iz Hel-singforsa se poroča: Rusko-finsko mejo so včeraj zaprli.

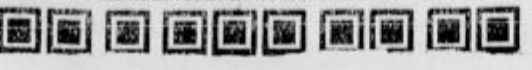
Dolžnost,

najbolj neizprosna vseh zapovedi pa tudi

preizkusni kamen
vrednosti ljudstva

zahteva zapovedljivo, da
podpiše vsak Avstrijec

8. vojno posojilo

Genf, 10. julija. »Herald« poroča iz Tokija: V Vladivostok se je odpeljalo ja-ponsko vojno brodovje treh vojnih ladij in 8 križark.

Politične novice.

+ Iz Starega trga pri Ložu. Občinski odbor občine Stari trg pri Ložu je v seji dne 7. julija 1918 vzel vsebino okrožnice visokega dežel. odbora vojvodine Kranjske z dne 21. junija 1918, št. 7078, in po-slano resolucijo z dne 19. junija t. l. na znanje, ter s tem odločno pa neustrašeno izjavlja, da neomajno vztraja na stališču deklaracije Jugoslovanskega kluba z dne 30. majnika 1917 ter izrecno odklanja vsa-ko drugo stališče, naj se mu predlaga od katerekoli strani s pristavkom, da oseba Trumbić, katero vis. deželni odbor navaja v okrožnicah, nam je splošno neznana in občinski odbor s tem popolnoma nezna-nim človekom še nikoli ni imel, pa tudi ne mara imeti nobenega stika. Njegovemu Veličanstvu presvitlemu cesarju Karlu se pa izreka najpogostejša največja udanost z željo, ostati vsegled pod žezlom habs-burske dinastije. — Županstvo občine Stari trg, dne 9. julija 1918. — Župan: Ponuda.

+ Hotič. Občinski odbor v Hotiču, zbran v seji dne 7. julija 1918, jemlje okrožnice deželne odbora z dne 21. ju-nija 1918, št. 7078, 3. julija 1918, št. 7079, ter 3. julija 1918, št. 7080, na znanje ter izjavlja, da neomajno vztraja na stališču državnopravne deklaracije Jugoslovanskega kluba z dne 30. maja 1917, s povdar-kom habsburško-lorenške dinastije ter od-klanja vsako drugo stališče, naj se mu predlaga od katerekoli strani. — Fr. Do-micelj, župan.

+ Izjava kočevske duhovščine. Pod-pisani duhovniki na Kočevskem tem po-tom izjavljamo, da smo bili in hočemo biti vedno na strani svojega ljubljeneega nad-pastirja, knezoškofa ljubljanskega, in no-čemo imeti nič skupnega z rovarjenjem nemških duhovnikov kočevske družbe, ki je v »Kočevskem potniku« dosegla višek, v znanem »romanju« z nemškim rajnim konduktierjem Linhartom in vidnim stro-jevodjo Ornikom in drugimi protestanti, lutrovci pa rekord sovražne zlobne upo-rnosti kočevske pristne dedščine! — Al. Češarek, Ant. Medved, Jak. Omahna, Iv. Šesek, Gostiša, Watzl, Sušnik, Žnidaršič, Skulj Fr., Obrstar, Pirkovič, Lebar, Lun-der, Vindišar.

+ Daleč smo prišli. Prijatelj našega li-sta, ki služi pri 97. pešpolku, nam poroča, da je vojaška oblast vojakom strogo pre-povedala brati »Slovenca«.

+ Hrvatski sabor. Po govoru poslan-ca Peršića v seji 8. t. m. so se oglašili k stvarnim popravkom posl. Wilder, Peršić in Mileusić. Ta je med drugim napadel dr. Horvata, ki da je v saboru govoril o bajkah iz Rusije, katerih ni mogoče kon-trolirati, zamolčal je pa, da so Srbe v Sre-mu trumoma obešali in morili ter jim po-žigali domove. V popoldanski seji je govo-ril frankovec dr. pl. Kiš, ki je med drugim rekel, da smatra njegova stranka jugoslo-vansko vprašanje za oportunistični pro-blem: Hrvatje morajo iti tje, kjer se jim bo boljše godilo. Posebno je pobijal misel ju-goslovanske federacije in trdil, da Srbi in Hrvati ne tvorijo narodne enote. Govornik je za hrvatsko koncentracijo v smislu hr-vatskih interesov. — Nato je dobil besedo dr. Lorković; o njegovem govoru bomo ju-tri obširneje poročali.

+ Poslanska imuniteta in vojaške ob-lasti. V konferenci načelnikov parlamen-tarnih strank je zbornični predsednik dr. Gross naznanil, da sta se v zadnjem času pripetila dva slučaja, ko so vojaške obla-sti hotele zaslišati poslance. Poslanec dr. Fink je bil radi interpelacije o nekem rezervatnem povelju praškega mestnega po-veljstva povabljen, da izpove, od koga je prejel rezervatno povelje. Dr. Fink je pri-hod odklonil in zbornični predsednik se je takoj obrnil na domobranksko ministrstvo z dopisom, v katerem je opozoril, da to postopanje nasprotuje § 16. državnega te-meljnega zakona o imuniteti poslancev in prosil odpomoči. — Poslanec dr. Zahajkie-wicz je bil vložil interpelacijo o gotovih dogodkih v Galiciji, češ da je neko krdelo izvrševalo razna nasilja. Divizijsko sodišče je prosilo za poslančev naslov in svrhu za-slišanja, kdo je bil njegov zaupnik. Pred-sednik na ta dopis ni odgovoril, marveč se je istotako obrnil na domobrankski mini-stra za odpomoč. — Domobrankski mini-ster je v svojem odgovoru zastopal stali-šče, da povabilo poslanca kot priče ne predstavlja preiskave radi kaznjivega rav-nanja, torej tudi ne poziva na odgovornost v smislu § 16. Predsednik pripominja, da se ne more pridružiti temu mnenju domo-branskega ministra. Smatra za potrebno, da se zadeva razjasni in priporoča, naj se stranke zedinijo za primeren zakonski na-črt, ki naj se kakor hitro mogoče sklene. Ministrski predsednik dr. pl. Seidler je iz-javil, da ne smatra za mogoče, da bi se po-slanec prišil na pričanje. Pripravljen je, ne da bi se hotel dotakniti stališča, ki da

bo zavzela zbornica, sporazumeti se z me-rodajnimi vojaškimi faktorji, da se kaj ta-kega več ne pripeti. Predsednik dr. Gross je izjavil, da jemlje konferenca zagotovitev hvaležno na znanje. Naznanil bo domo-branskemu ministru, da se z njegovim ju-rističnim naziranjem ne strinja ter bodi ukrenil, da se poslanci takim povabilom ne bodo odzvali.

+ Nemško-poljska pogajanja. Nemški listi poročajo 10. t. m.: Pod predsedstvom dr. Tertila so se danes nadaljevala nemško-poljska pogajanja. Posvetovanja so trajala nad tri ure. Zaupno so govorili o težavnosti položaja. Vsi navzoči so se resno trudili, da bi se našla pot preko ovir. O uspehu posvetovanj niso izdali poročil. Konference se bodo nadaljevale.

+ Načelnik krščanskih socialcev pre-lat Hauser je imel 9. t. m. pogovor z mi-nistrskim predsednikom dr. pl. Seidlerjem.

+ Cesarjeva sožalnica za Mirbachom. Povodni umora nemškega poslanika v Moskvi grofa Mirbacha je cesar Karel po-slal cesarju Viljemu toplo sožalnico. Nemški cesar se je brzojavno zahvalil.

+ Proti govoricam o cesarski dvojici je zavzel dunajski občinski svet odločno stališče in jih ostro obsodil.

+ Za vojne ujetnike. Zunanji minister grof Burian je izjavil nasproti nekemu od-poslanstvu, da bo sedaj, ko je mir ratifi-ciran, mogoče več storiti za vojne ujet-nike nego doslej, ker se bo v Moskvi v kratkem ustanovilo poslaništvo.

+ Proti časopisju iz Nemčije. »Leip-ziger Neueste Nachrichten« je avstrijska vlada odtegnila poštni debit. »Reichspost« piše, da je časopisje v Nemčiji uvedlo ne-dopusten način govoriti o avstrijskih zade-vah. Pogrevalo je z očitveno zlobnostjo najneumnejše govorice kot čisto resnico. Zato naj se ne čudi, da so se avstrijske ob-lasti zganile proti njemu.

+ Gospodarska vprašanja bodočnosti in Nemci. Nemško-nacionalna stranka je uvedla akcijo, da se med nemškimi stran-kami doseže enotno stališče glede bodočih gospodarskih vprašanj. Novi čas bo stal v znamenju do skrajnosti napete produkcije ter se morajo morebitne še obstoječe raz-like med agrarci in mestnimi upravami, med producenti in konsumenti itd. porav-nati. Novi čas kakor organsko življenje sveta sploh, ne bo stalo le v znamenju me-dsebojne tekme, marveč tudi v znamenju vzajemne pomoči. V tem duhu naj se da pobuda za neke vrste produkcijsko skup-nost najprej v krogu nemško-nacionalnih strank. Prvi pomenek se vrši 15. julija v poslanski zbornici.

+ Ogrski parlament. V seji 9. t. mes, je grof Tisza napadel grofa Andrássyja, češ, da je hujskal delavstvo. Grof An-drassy je odgovoril, da je tisti, ki ogor-čuje delavstvo, grof Tisza. Le-ta je očital Andrássyju nato perfidijo in insinucijo. Andrássy je odgovoril, da se v parlamen-tu, kjer se morejo rabiti taki izrazi, ne da bi bil poslanec poklican na red, ne spušča v polemiko. — V seji 10. t. m. so nadaljevali debato o volilni reformi. Po-slanec grof Pallavicini se je brezpogojno izrekel za žensko volilno pravico. V po-poldanski seji so obravnavali interpela-cije. Ministrski predsednik dr. Wekerle je odgovoril na interpelacijo poslanca Leh-nerja glede gospodarske zveze z Nemčijo, da so se doslej vršili samo predpomenki. Na popolno prometno svobodo (odpravo carine) ni vlada nikoli mislila. Kjer to za-htevali ogrske produkcijske razmere, se bo carinsko varstvo tudi v bodoče obdr-žalo. Kar se tiče znanih izjav podkancler-ja Payerja, ne gre za aktivno politiko, marveč za končni cilj. Pogodbe se name-ravajo skleniti edinole med Nemčijo, Ogr-sko in Avstrijo. Če bodo zvezi pristopile tudi druge države, se mora izvozni trg za ogrsko gospodarsko produkcijo na vsak način zagotoviti. Parlamentarne komisije, ki naj bi poročala zbornici o materialu in poteku pogajanj z Nemčijo, ne smatra za primerno. Wekerlejev odgovor je zborni-ca vzela na znanje. — Nato je ministrski predsednik odgovoril na interpelacijo o prehrani. Izjavil je: Čeprav se nimamo jasne slike o uspehu žetve, vendar upa-mo, da bomo mogli količino moke na ose-bo zvišati, oziroma da določene količine kasneje ne bo treba znižati. Zaenkrat se je določila lanska kvota. Minister za pre-hrano ima pa pooblastilo, da kvoto zviša, kakor hitro bo imel pregled o žetvi, po-sebno kmetijskim delavcem. Odgovor se vzeli na znanje.

+ Madžari za frankovsko »hrvatsko idejo«. Z ozirom na zadnji Andrássyjev govor v ogrski zbornici piše Jožef Bajza v »Magyar Hirlap« da si je treba zapomniti iz tega govora posebno tri točke: Jugoslo-vanska država se mora iz interesa mo-narhije in hrvatskega naroda (!) odkloniti; hrvatsko narodno misel morajo Madžari iz vseh moči podpirati; ogrsko-hrvatska na-godba se mora strogo izpolnjevati, na drugi strani se pa Madžari ne smejo upirati revi-ziji nagodbe, marveč si ob reviziji zago-toviti jamstva, da se bo vodila na Hrvat-skem res hrvatska politika. V državnem interesu Ogrske je, da se spravi hrvatska granamina a sveta. Nagodba sama ne sme

veljati kot dogma, pač pa unija. Edino jamstvo za trajno izboljšanje ogrsko-hrvatskega razmerja more dati Madžarom le hrvatska ideja. 30 let se v hrvatski inteligenci bori jugoslovanska misel proti hrvatski. Pa naj bo jugoslovanska misel še tako zmerna in patriotična, mora le dovesti do razpada madžarske države, ker hoče južne slovanske narode na kak način združiti, nasprotno pa mora hrvatska misel, in naj bo zvezana še s takim sovraštvo do Madžarov in stremeljenjem po samostojnosti, dovesti do okrepitve madžarske države, ker pospešuje ločitev hrvatskega naroda od drugih slovanskih plemen na jugu. — To je odkritosrčna beseda, ki naj si jo vyzamejo k srcu tudi slovenski separatisti — v kolikor so v dobri veri seveda.

Razprava v pruski gosposki zbornici o avstrijskih razmerah. Berlin, 10. Značilno je, ker so v razpravi o prehrani v pruski gosposki zbornici kazali na Avstrijo kot svarilen zgled. Grof Stolberg je n. pr. izjavil: Kam dovede pomanjkljivo gospodarstvo, kažejo razmere v Avstriji. Sam sem videl v Avstriji, da ima bogataš vse, revež pa ničesar. Kontrole ni čisto nobene. Žalostno je, kako tam revni ljudje stradajo. Višji župan Koch iz Kassla je rekel: V Budimpešti, v bogati Ogrski, morajo ljudje čakati za 30 g masti in še ničesar ne dobe, da magistralat v Budimpešti razganja celo s silo revne ljudi.

Kühlmannov naslednik. Berlin, 9. julija. (K. u.) »Germania« opozarja na izjave Velenemceva, češ da soglašja Hintze z njimi in pristavlja: Strankarsko politično pl. Hintze ni v nobenem oziru vezan ali obremenjen in ni z nobeno stranko v zvezi. Vse druge govorice ne odgovarjajo resnici.

Kanceler na obtožni klopi. Stranke nemškega državnega zbora so se posvetovale o Kühlmannovem odstopu v pozno noč. Sklenili so, naj se povabi kanceler, ki je edini odgovoren, v glavni odsek, kjer ga bodo zopet opozorili na mirovni sklep državnega zbora. Sodi se, da bo Payer ostal le, če bo vlada zavzela stališče večine. Če odstopi Payer, ni izključeno, da odstopi tudi kanceler. Wolff poroča, da pride dne 11. t. m. kanceler v Berlin, da govori politični govor, ki mu bo sledila splošna razprava. »Lokalanzeiger« poroča, da v zvezi s Kühlmannovim odstopom ni mogoče govoriti o krizi. Pravijo, da centrum in napredna stranka ne nameravata priti zaradi Kühlmannovega odstopa v opozicijo. Kanceler je brzojavil Payerju, da se bo Hintze kot kandidat zavzemal za kancelerjevo politiko.

Za mir meča. Berlin, 9. julija. (K. u.) Gosposka zbornica se je pričela danes posvetovati o proračunu. Voditelj desnice grof Behr je izjavil: »Po poti resolucije državnega zbora ne bomo nikdar dosegli takega mira, kakršnega potrebujemo. Dobre mir bomo dosegli le z dobrim našim mečem. Govornik je razpravljal nato o vprašanjih notranje politike. Podpredsednik državnega ministrstva Friedburg je odgovoril, da ni govora v vladi o omajani zmagozvesti. Zmage nam ni več mogoče iztrgati, ker smo zmagali na vzhodu in bomo zmagali tudi na zahodu. Prepričani smo, da nam more le naš nemški meč priboriti zmago in upamo, da zmaga ni več daleč.

Pogajanja admirala Hintzeja s strankami državnega zbora. Berlin, 10. julija. Admiral Hintze se pogaja s strankami državnega zbora. Šele, ko bodo pogajanja zaključena, bo, kakor se splošno sodi, imenovan za Kühlmannovega naslednika. Ministrska sprememba je precej posebna reč, ker se je Kühlmann z glavnim stanom sprl. Hintze je vojak in admiral, vsled česar bo morebiti z glavnim stanom boljše shajal, ker bo mogoče marsikatero politično težavo z osebnim zaupanjem prenačal.

Razburjenje v nemškem državnem zboru se pogoja. Po velikem razburjenju, ki je včeraj nastalo v državnem zboru, ko je izvedelo, da je Kühlmann odstopil, so se duhovi pomirili. Večine ni presenečel odstop sam, marveč način, kakor so ga odslavili. Vsa reč se že več ne presoja tako hudo in pričakujejo, da bodo Hintzeja najbrž dobrohotno sprejeli. Dokler bo Hertling kanceler, ni verjetno, da prestop centrum v opozicijo in bodo najbrže socialni demokrati sami v opoziciji.

Iz nemškega državnega zbora. Drjavni zbor je sprejel v drugem branju po kratki razpravi davčno prenosno in sprejel kompromisni predlog o borznem davku.

Nemški nacionalci proti Burianu. Če dni bo intervenirala deputacija nemških nacionalcev pri baronu Burianu. In čer so nemški nacionalci proti Burianu radi dejstva, da je proglasil junktim med vlogovitvijo zveze z Nemčijo in med avstrijsko-poljsko rešitvijo poljskega vprašanja.

Peto leto zimske vojske. »Baseler Anzeiger« poroča o govoru predsednika Buriana: V govoru brani Wilson svojo politiko, zakaj se je udeležil vojske. »Store prav, če se po tem govoru ne bo na peto leto vojske pozimi.

Italijanski kralj na oddihu. Lugano, 10. (K. u.) Italijanski listi poročajo: Italijanski kralj je zapustil glavni stan in odpoval na oddih v Santa Anna de Valieri v Piemontu.

Belgijski kralj in kraljica priletela v Anglijo. London, 10. julija. (K. u.) Reuter: Lord Curzon je naznanil, da sta se pripeljala belgijski kralj in kraljica z letalom na Angleško.

Strokovna zveza ententinih delavcev. Amsterdam, 10. julija. Kakor izve »Algemeen Handelsblad« iz Londona, se namerava po vojni ustanoviti velikansko strokovno zvezo; ta bo kot se upa, odprla mednarodno pisarno in ž njo bodo razpolagali delavski zastopniki iz Anglije, Amerike, kolonij. Število soudov te zveze bi bilo nekako 9 milijonov. Na pripravljavem shodu, ki so ga imeli včeraj v spodnji zbornici, so odposlanci angleške delavske zveze; ti poslanci so zastopali 2½ milijona članov — sklenili, sklicati bržkomo goče mednarodni sestanek obrtnih delavcev, da se določi postopanje strokovne zveze med in po vojski.

Slavka v Idriji.

Idrija, 11. julija 1918. Poslanec Gostinčar, ki je zapustil v forek zjutraj Idrijo, je brzojavil sinoči »Delavskemu svetu« v Idriji z Dunaja, da ima ob 6. zvečer posvet v ministrstvu.

V Idrijo sta prišla soc.-demokratska tajnika Čobal in Petejan, ki sta se tudi udeleževala posvetov »Delavskega sveta«. Čobalu ni bilo všeč, ker je šel poslanec Gostinčar na Dunaj. Dalje ni bilo Čobalu všeč, ker zahtevajo idrijski delavci slovenske zmornih uradnikov in ker so delavci izrazili, da se nočejo pogajati z dvornim svetovalcem Billekom. Zastopnika socialne demokracije sta delavstvu svetovala, naj gre na delo, ker se grozi z vojaško silo, in naj se vrše pogajanja naprej.

Na pogajanja so prišli v Idrijo od rudarskega revirnega urada v Ljubljani svetnik Strgar, od vojaškega poveljstva v Gradcu polkovnik Schneider in od ministrstva javnih del odposlanec Pohl.

Stavka je popolna: niti enega stavkoka ni. Rudnik je obljubil rudarjem izboljšanje aprovizacije, a delavstvo še ni dobilo ničesar. Pripeljali so v erarično skladišče 4000 kg ukrajinske moke, ki je pa še ne delé; obljubili so tudi 5000 kg masti, katere tudi ni.

Sinoči ob 8. zvečer je zborovalo delavstvo: do 1500 oseb, pri »Črnem orlu«. Predsednik »Delavskega sveta« Bajt je prebral zgoraj omenjeno brzojavko, katero so zborovalci navdušeno pozdravili. Čobal in Petejan sta z vso silo pritiskala na delavstvo, naj gre delat. Na shodu so se govorili: Rupnik Peter (S. L. S.), Grum (J. D. S.) in Treven (soc. dem.). Delavstvo se je branilo iti na delo, preden ne dobi zagotovil za svoje zahteve. Končno se je sklenilo: Delavstvo gre 11. julija 1918 ob 4. uri na delo. »Delavski svet« naj vodi pogajanja naprej. Če se stavljene zahteve čez osem dni ne ugodé, se stavka ponovi.

Kakor je shod sklenil, se je tudi zgodilo. Danes ob 4. uri zjutraj je šlo delavstvo na delo.

Med stavko je bilo v Idriji izredno mirno. Delavci so bili ali doma, ali so pa pripravljali drva v gozdih.

Pričakujemo in najodločnejše zahtevamo, da rudarski erar ugodí zahtevam idrijskih rudarjev, ki niso samo popolnoma upravičene, marveč tudi v resnici nad vse skromne.

Dnevne novice.

Stari trg pri Ložu. Občinski odbor je imenoval soglasno v svoji seji 7. julija 1918 prevzisenega gospoda knezoškofa dr. Antona Bon. Je gliča, vsled njegove vztrajne odločnosti in nebrojnih ter neprecenljivih zaslug častnim občanom.

Odlikovan je postajenačelnik v Trzinu g. Fr. Sicherl s srebrnim križcem na traku hrabrostne svetinje.

»Domovina« ustavljena. Policijska oblast je ustavila izdajanje tednika »Domovina«.

Zabavni večer priredita delavski skupini J. S. Z. Kranj in Stražišče v nedeljo, dne 14. julija ob 6. uri zvečer v dvorani Ljudskega doma v Kranju s sledečim sporedom: 1. »Pri gospodi«, šaloigra, 2. Tombola in šaljiva pošta, 3. »Gospod Kordan«, burka. Čisti dobiček je namenjen za delavstvo J. S. Z. Preplačila se hvaležno sprejemajo.

Škofijsko društvo za varstvo sirot ima v svojem odboru 22 članov. To so sledeči gg.: prof. dr. Ivan Grafenauer, prof. dr. Franc Grivec, konz. svetnik Janez Kalan, nadzornik Franc Lavtižar (podpreds.), ekonom Alojzij Markež, prof. dr. Al. Merhar, prof. Janko Mlakar, župnik Anton Mrkun (podpreds.), kan. Ignacij Nadrah (predsednik), dež. stavbni nadkomisar ing. Josip Otáhal, prof. dr. Gregor Pečjak, prof. Franc Pengov, konz. svetnik prof. dr. Fr.

Perne, kan. Ivan Sušnik, mestni kaplan Tomaž Tavčar (tajnik), prof. mons. dr. Aleš Ušeničnik, konz. svetnik prof. dr. Franc Ušeničnik, odvetnik dr. Božidar Vodušek, zas. uradnik Ivan Vrhovec (tajn. nam.), župnik Valentin Zabret, c. kr. fin. rač. revident Albin Zajc (blagajnik), c. kr. rač. revident Avguštin Zajc (blagajn. nam.). Odbornike je v smislu kanonov in društvenih pravil potrdil za triletno dobo preč. kn. šk. ordinariat v Ljubljani z odlokom z dne 8. t. m. Pristopilo je društvu že več ustanovnih in rednih članov. Ustanovni člani plačajo enkrat 200 K, redni člani vsako leto 10 K, podporni člani podpirajo društvo z darovi v denarju ali v naturalijah. Imena članov se bodo objavila v društvenem letnem poročilu.

Tomislj. 30 let stara Marija Ponikvar, posestnikova hči iz Bresta št. 23 pri Tomislju, je lani septembra meseca izginila z doma. Iskali so jo povsod — tudi potom časopisja — in slednjič smatrali za mrtvo. Koncem januarja letošnjega leta jo je pa zglasila mestna policija v Zemunu in poslala domov. V prvi polovici letošnjega maja se ji je zopet zahotelo po svetu. In odtodaj je ni več domov. Nihče je ni videl, kam bi odšla. Dekle je srednje postave, kostanjevih las, govori izansko narečje in navidez pametno. Tudi zlobna ni, a nekoliko bebasto, dasi dobro ve, kdo je in odkod. Vešča je v čitanju in pisavi. Ko bi jo kdo kje srečal ali zasledil, ga prosijo starši, naj to naznani županstvu v Tomislju, p. Ig-Studenec. Stroški se povrnejo.

Umrl je težko ranjen v vojni bolnici v Motta di Livenza 22. junija t. l. načelnik gregorjskih Orlov, Ivan Dolšak. Zglednemu mladeniču-junaku trajen spomin!

Poučen izlet so napravili učenci in učenke višjega razreda šole v Tržišču s svojim učiteljstvom v Velike Lašče, na Veliko Slevico in k Sv. Gregoriju, v rojstne kraje naših znamenitih mož: Fr. Levstika, Jos. Stritarja in J. Ev. Kreka.

Kako misli in dela preprosto kmečko dekle, katero piše sledeče: Blagovolite sprejeti mali dar, katerega sem nabrala za revne slovenske otroke v K. in S. (dve mali vasici) znesek 85 kron 50 vin. Z jugoslovanskim pozdravom K. K.

Kaj je z dopustom? Z ljubljanske okolice nam pišejo: Naši fantje, ki so se vrnili iz Rusije, so dobili v začetku le štiri tedenske dopuste. Pozneje je izšla odredba, ki nas je tolažila, da dobe še štiri tedne, torej vsega skupaj osem tednov. Fantje so se vrnili k svojim oddelkom, a sedaj jih ni nazaj. Čakajo jih starši, bratje, sestre, žene. Ali ne bi naši poslanci na Dunaju tozadevno intervenirali?

Iz Preske. Pogrešajo se: Ignacij Bradeško, Alojzij Trampuš, Alojzij Zdešar in Ignacij Kozamernik ter Franc Erjavac. Vsi iz preske fare. Če kdo tistih, ki so se vrnili iz ruskega ujetništva kaj ve o njih, naj blagovoli naznaniti župnemu uradu v Presko, p. Medvođe.

Poštna vest. V vzhodni Galiciji poslujejo zopet poštni uradi: Dora, Krasne pri Grzymalovu in Milno za pisemsko pošto, Toki in Hielec za denarni promet, Germakovka za promet z zavitki, Ulaszkowice za denarni promet in za promet z zavitki, Rabka 2 za pisemsko-poštni in denarni promet ter za promet z vrednostnimi pismi, Tysmienica za osebni brzojavni promet. — V Bukovini poslujejo zopet poštni uradi: Bossancze za pisemsko pošto, Czermakowka za omejeni promet z zavitki, Dragojstie in Wolovec v Buk, za pisemsko-poštni in denarni promet, za promet z vrednostnimi pismi in za omejeni promet z zavitki, Kicman in Nepolokiwci za zasebni brzojavni promet.

J. S. Z. je dardval gospod poslanec Kobi 100 kron za njene idrijske člane. V isti namen je daroval neki prijatelj iz Borovnice 50 K, ki pa želi, da se ne imenuje njegovo ime. Blagodušnim darovalcema izražamo najpriščnejšo zahvalo. — J. S. Z.

Naboji za lovce. C. kr. ministrstvo za poljedelstvo bo letos izdajalo po koncesijoniranih trgovcih z municijo že izdelane nabojne za lovske namene. Da se lovci zasigurajo potrebnih nabojev, naj prijavi zaželeno število pri onem trgovcu, pri katerem so v prejšnjih letih kupovali nabojne. Ker bo množina nabojev, ki se bo svoečasno odkazala, primeroma majhna, naj se prijavi samo najpotrebnejše število.

Deželno mesto deželnega in gospejnega pomožnega društva Rdečega križa za Kranjsko za pridobitev, razvidno, nameščenje in dodelitev vojaških bolniških strežnic. Poziv. Vsled naredbe c. in kr. vojnega ministrstva, dogovorno z osrednjim vodstvom Rdečega križa na Dunaju se je ustanovil pri Deželnem in gospejnem pomožnem društvu Rdečega križa za Kranjsko v Ljubljani posebni oddelk za na Kranjskem bivajoče bolniške strežnice, sposobne za vojaško bolniško postrežno službo, naj si bodo strežnice po poklicu ali le pomožne. Oddelk ima naslov: Deželno mesto Rdečega križa za vojaške bolniške strežnice na Kranjskem v Ljubljani, ter posluje v Ljubljani, Strossmayerjeva ulica šte. 3. Vojaške bolnice potrebujejo veliko število strežnic. Da se zamore kolikor mogoče hitro ustreči za-

htevam in razvidu števila strežnic, ki so na Kranjskem na razpolago, pozivljajo se vse strežnice, naj si bodo po poklicu ali pomožne, sploh vse, katere žele strežniško službo v vojaških bolnicah, naj naznani svoj natančen naslov osebno ali pismeno pri zgoraj navedenem mestu ali sploh Rdečemu križu v Ljubljani. Za sprejem v službo je treba kolikor mogoče natančno navesti poprejšnja službena mesta, predložiti izpitna ali druga spričevala, nadalje, da se prepreči dolgotrajno poizvedovanje, spričevalo o neomadeževanem нравnem in političnem vedenju, nadalje zdravniško spričevalo o zdravju in telesni sposobnosti. Plača znaša dnevno poleg hrane in skupnega stanovanja za strežnice po poklicu 4 krone, za pomožne strežnice v prvih 6 mesecih 2 kroni, po 6 mesecih 3 K in po 4 letni službi 4 K na dan. Nameščenje ter pridelitev v posamezne bolnice izvršuje zgoraj označeno Deželno mesto za vojaške bolniške strežnice na Kranjskem v Ljubljani, kjer se dobe še nadaljna pojasnila.

Maksimalne cene na Sušaku; grah 4 K, novi krompir 3 K, fižol v stročju 4 K.

Oljke v Dalmaciji obetajo povprečno srednje-slabo. Boljše so obrodile po dobro obdelanih vinogradih. Oljkiho olje je sedaj na Hvaru po 70 K liter, v Šibeniku, na Korčuli in ponekod drugod po 40 do 50 K liter.

Zračna vožnja Dunaj-Budimpešta. Med Budimpešto in Dunajem se je uvedla c. in kr. vojaška zračna vožnja s približnim urnikom: Ob 4. popoldne odhod Budimpešta, prihod ob 7. uri zjutraj, ob 6. uri zvečer prihod Dunaj letališče Aspern, odhod ob 5. uri zjutraj, in se uporablja za prevažanje navadnih pisem in dopisnic. Kot predajni in namembni kraj sta dopuščena v tukajšnjem službenem področju poštna urada v Trstu in Ljubljani, med tem ko se udeležujejo na Ogrskem na tem zračnem poštnem prometu Budimpešta in kraji Arad, Brasso, Debreczen, Eger, Reka, Gyöngyös, Kaposvar, Kecskemet, Lugos, Marmarosziget, Miskolcz, Nagyszében, Nagyvarad, Nyiregyhaza, Pecs, Satalja, Ujhely, Szabadka, Zzeged, Temesvar, Ujvidek, Versecz, Zagreb, Zemun in Zombor. Za dotične pošiljke je treba plačati: a) pristojbino za pošto pošiljatev enake vrste, b) posredovalnino v znesku 1 K; c) pristojbino za letalno prevažanje po 1 K 50 vin. za vsakih 20 gramov pošiljke. Glede drugega poštnega obvarovanja takih pošiljatev veljajo analogne določbe kakor za zračne pošiljke v Galiciji.

Volkovi v Dalmaciji. Ob zadnjem viharju in mrzlem vremenu so se v Dalmaciji z gora priklatali volkovi in poklali 40 ovac in eno kravo.

Kdo ve kaj o 24letnem Francu Lavrenčiču z Vrha pri Gorici, ki ga pogrešajo domači že tri leta. Pojasnil prosi njegova mati Terezija Lavrenčič, begunka, Deinzendorf 46 bei Zelernrd., Niederösterreich.

Mlad invalid, zmoezen obeh deželnih jezikov v govoru in pisavi, ki je dovršil 2. razred meščanske šole in trgovski tečaj, strojepisec, želi dobiti službo v kaki pisarni. Več pove »Slovenski odbor za vojne invalide v Ljubljani«, pisarna »Dobrodelnost«, Alojzišče na Poljanski cesti.

Ljubljanske novice.

Ij Vojaška vest. Nadporočnik 17. pp. Friderik Kren je imenovan za stotnika.

Ij Društvo ljubiteljev poljskega naroda v Ljubljani je imelo predvčerajšnjim, dne 9. julija svoj občni zbor. Bilo je pomembno zborovanje. Pokazalo se je, kako smo po dolgotrajni vojski čisto drugi ljudje postali. Poljaki in — mi. Na občnem zboru smo zvedeli, s kako ljubeznijo poljski listi, zlasti poznanski, pišejo o Jugoslovanih, posebno o Slovencih. In rekli smo: ljubezen zahteva protiljubezen! In to hočemo odslej v dejanju kazati. In to se bo tudi v resnici vršilo. Naša srca so danes vsa druga, kakor pa so bila pred vojsko. Ko je bil pred osmimi leti g. dr. L. Lenard sprožil misel o tem društvu in dosegel tudi potrditev pravil, ni bilo niti toliko članov mogoče dobiti, da bi bili izvoljeni popolni odbor. Ustanovnik je bil en sam: g. prelat Kalan. In zdaj? Na občnem zboru so bile zastopane vse tri politične stranke; vse tri imajo tudi zastopnike v odboru. Poudarjalo se je, da smo glede poznanja poljske kulture, poljskega slovstva in jezika »krivi dokaj zamud«. Čimprej jih moramo začeti popravljati. Društvo naj poskrbi, da kmalu dobimo slovnico in slovar poljskega jezika; jeseni, ob začetku šolskega leta, bo društvo poskrbelo za tečaj poljskega jezika; skrbelo bo za vezbanje v konverzaciji; priredilo bo vrsto temeljitih predavanj o poljski politični in kulturni zgodovini. Opozarjalo bo tudi na veliko dramatično literaturo Poljakov. — Odbor je tako-le sestavljen: predsednik dr. Ivan Grafenauer, podpredsednik dr. Fr. Ilesič, tajnik dr. Jos. Debevec, blagajničarica urednica Alojzija Stebi, knjižničar Branimir Kozinc; odborniki: dr. Fr. Grivec, dr. Jak. Mohorič, Albin Prepeluh, dr. Janko Šle-binger; pregledovalca računov: A. Cvet in

Alb. Zajc. — Takoj prvi večer je vplačalo 16 članov članarino, ki znaša 5 K. — Društvo je v naših dneh posebne važnosti.

Ij **Umrli** je gospa Helena Mantuani, mati gosp. muzejskega ravnatelja dr. Jos. Mantuanija, v visoki starosti, po zelo dolgi in mučni bolezni. Pogreb bo jutri, v petek popoldne ob 4. uri iz tukajšnje hiralnice. S tem bodi tudi popravljena napačna ura pogreba v posebnih osmrtnih naznanilih.

Ij **Vodstvo I. mestne deške ljudske šole** vabi tem potom učence III. c razreda, ki niso doma ali kjerkoli zaposleni, ki so torej brez nadzorstva, da pridejo v soboto, 13. t. m. ob devetih v šolo. Te učence bo vodila razredna učiteljica v božjo svobodno naravo, pod milo nebo, kjer se bodo igrali, telovadili, prepevali ter čitali in poslušali lepe pripovedke. Malo južno je prinesli s seboj — kdor jo seveda ima.

Ij **Dvojna mera**. Opozorjeni smo, da nekateri mesarji vozijo meso s klavnice domov, kjer ga prodajajo pod roko odličnim svojim kundom. Varnostne organe opozarjamo, naj končajo take škandale. Dotičniki, ki to delajo, kuhajo iz loja milo in ga prodajajo po deželi, zamenjavajo živila za ogromne dobičke. Ljubljancem, ki ne morejo mesa preplačati, so pa brez nje. Imenov za zdaj še ne objavimo, a storili bomo to, če se škandal precej ne konča. Posebno neki mesar vodi velike take kupčije po Dolenskem.

Ij **Slovenski lovci** se vabijo danes zvečer ob 8. uri na važen sestanek v gostilniške prostore g. Naceta Banko na Martinovci cesti.

Koroške novice.

k **Kanonik Janez Ev. Pirkner** †. Na posestvu dijaškega semenišča v Zakamnu pri Celovcu je v nedeljo dne 7. julija zvečer po dolgi in težki bolezni preminul preč. g. stolni kanonik celovski, Jan. Pirkner, star 60 let. Porodil se je 12. septembra 1858. v št. Petru v Kačji dolini ter bil posvečen v mašnika dne 16. julija 1881. Deloval je kot kaplan, provizor in župnik v Sovodnju, Kremsbrücke in Paternijonu ter postal leta 1906. stolni kanonik in vodja dijaškega semenišča »Marijanišče«. Tu je pričel zidati novo domačo kapelo. Bil je tudi predsednik Modestovega društva. Cesar ga je imenoval za viteza reda železne krone III. vrste. Pogreb se je vršil dne 9. julija na pokopališču v št. Rupertu. Naj v miru počiva!

k **Duhovniške vesti**. Premeščeni so č. gg.: Jož. Vrhnjak, kaplan v Pliberku, za provizorja v Domačale; Fr. Kovač, kaplan v Spod. Dravogradu, za provizorja v Ukve; Martin Kuchler, kaplan v Črni, v Pliberk. — Nameščena sta novomašnika Al. Kuhar kot kaplan v Črni, Jurij Orel kot kaplan v Spod. Dravogradu.

k **Cesar v Kanalski dolini**. Kakor poročajo iz Pontabla, se je dne 21. junija popoldne tam mudil cesar Karel. Prišel je v avtomobilu od Piave. Ogledal si je oskrbovališče in šel tudi v okolico. Na polju je ogovoril kmeta, ne da bi ga ta spoznal. Ko se je vrnil v vas, ga je prebivalstvo pozdravilo in je ogovoril več oseb. Zvedel je pri tej priliki, da se za popravo porušene vasi doslej še ni takorekoč ničesar zgodilo. Cesar je tolažil prebivalstvo, naj ne obupa, da bo vse zopet dobro in da se bo vse zopet popravilo. Ob 9. uri zvečer se je odpeljalo Nj. Veličanstvo z dvornim vlakom.

k **»Narodno delo«**. Celovski knez in škof dr. Adam Heffer je pozval svoje vernike, tudi slovenske, naj vzamejo v sedanjih težkih časih nekaj otrok o počitnicah na deželo in jih tam preskrbe. »Kärntner Tagblatt« je objavil v štev. 150 članek, s katerim pozdravlja to akcijo ne toliko s krščanskega kakor z narodnega, to je z nemškega stališča, češ, da se s tem odpo more nemškemu ljudstvu! Kakor rečeno, pozivajo tudi Slovence k sodelovanju, — ali v take namene?!

k **Celovške novice**. V Vrbskem jezeru so našli dne 7. t. m. truplo mlade žene, ki je bila že dalje časa bolna in je brzkone sama iskala smrt v vodi. Zapušča dvoje otrok in moža, ki je zdaj pri vojaki. — Orožniki v Anabihlu pri Celovcu so prijeli ruske ujetnike Franca Jasikoviča, Pečula, Jož. Kolerknoskija ter srbskega ujetnika Svetko Dovišlovica, ki so osumljeni, da so dne 28. junija blizu Dhorč oropali in umorili ruskega ujetnika Aleksandra Andrulješa, o katerega umoru smo že poročali.

k **Luterancev šteje celovška protestantska občina** 3000, od teh jih je 2286 v Celovcu. Protestantskih šolarjev je med drugim: Spodnji Dravograd 3, Guštanj 2, Prevalje 6, Možica 5, Velikovec 5, Borovlje 11, Bistrice v Rožu 8, Vetrinj 2, Krivavreba 2, Poreče 8. Minilo leto je h protestantom prestopilo 48, odstopilo 13 oseb.

k **Za Linhartovo zbirko** so darovali: Spodnjedravogradski Nemci (beri: nemškutarji, kar Nemcev tam skoro ni) 160 K, sinvevaški Leitgeb 50 K, ces. svetnik Schumy 20 K. Se kaže, kje stoje stebri gnusnega štajerčianstva.

k **Na prodaj**. Velikovška mestna občina prodaja lepo dvonadstropno družinsko hišo s vrtom itd., v vrednosti 70.000 K in gospodarsko hišo z hlevi itd. v vrednosti 24.000 K. Ponudbe do 10. avgusta.

k **Od nasprotnikov**. »Bauernbund« zboruje dne 14. t. m. v Svincu. — Kakor znano, so tržani v Fürstenfeldu priredili »cesarja Karola teden« po svoje, t. j. nabirali so prispevke za vsenemške pomemčevalne namene. Še zdaj se »Fr. Stimm« bahajo, kako bogat dobiček imajo od tega »Schulverein« in »Südmarka«, ter pozivljajo Nemce naj posnemajo ta zgled ter v prvi vrsti vedno mislijo le sami nase. Po dogodkih zadnjih dni je tudi to podučno! — Zelo vznemirjeni so nemški listi, da je grad v Vrbi ob jezeru prešel za 720.000 K v last neke hrvaške družbe. Doslej je bil v lasti tamošnje občine, ki ga je na prodaj ponujala tudi po nemških listih, pa zaman.

k **Koroška idila**. V Beljaku je služboval še do lanskega leta kot katehet na meščanski šoli velik Nemec in »Südmarkovec« Karel Mayerhofer. Dal je slovo ne samo svoji službi, marveč tudi svojemu poklicu in katoliški veri ter je postal v Beljaku mestni blagajniški uradnik. Kot tak je povodom smrti nemškega pisatelja Rosseggerja v protestantovskih »Fr. St.« predlagal vsem nemško čutečim, da naj vsakdo podari namesto dobovega lista na Rožekarjevo krsto 2 K za naseljevanje Nemcev v slovenskih krajih po Südmarki. Ta predlog je višjeje poštnege ravnatelja v Celovcu s pristnim nemškim imenom Szwezenen tako ganil, da je dal v predlagani namen 10 K, nekateri drugi so pa tudi sledili.

k **Umorjen ruski ujetnik**. Dne 29. junija so našli v Magereku blizu Celovca ob potoku truplo umorjenega Rusa. Truplo je našla pastirica, ki je v grmovju iskala pobeglo kravo. Izkazalo se je, da gre za roparski umor. Umorjeni je bil pridni delavec, 21 letni sin imovite ruske družine. Pri sebi je imel nad 200 kron, katere so mu morilci vzeli.

k **Možica**. O zadnji stavki in shodu poroča »Mir«: Kakor znano, je množina za osebo določene moke bila skržena za polovico. Delavci v rudniku in sploh vse delavce je ta odredba zelo občutno zadela. Delavci v tukajšnjih rudnikih so pričeli dne 26. junija stavkati. Zahtevajo toliko živil, da jim bo mogoče delati. Neki odbor skupine J. S. Z. je obvestil brzojavno vodstvo J. S. Z. v Ljubljani o stavki; to je pa nekemu zagrizenemu tevtonu popolnoma zmešalo možgane, da je vpil po vasi in zmerjal čez Slovence in Jugoslovane, in pripoveduje se, da je njegova soproga v onemogli jezi jokala v neki tukajšnji nemškutarski gostilni. Svetujemo dotičniku, če tako težko vidi Slovence, da naj gre med Nemce, od koder je prišel; njegov odhod nam bo veliko bolj dobrodošel, kakor nam je bil njegov prihod. — Skupina J. S. Z. je priredila dne 29. junija delavski shod, ki je bil prav dobro obiskan in je na njem govoril g. državni poslanec Gostinčar. Shod pa je naše narodne nasprotnike zopet strašno pogrel in bi ga bili v zadnjem trenutku radi preprečili. Prišla sta namreč možiški župan gozdar Ekhart in c. kr. stražmojster v Možici, g. Tašler, prepovedal shod, češ, da isti ni bil — občini in zandarmeriji naznanjen; bolelo jih je, ker za shod prej — niso vedeli, da bi bili dosegli prepoved. Shod pa se je vršil prav sijajno in smo g. poslancu Gostinčarju prav hvaležni, ker se je potrudil iz daljnjje Ljubljane k nam, in za lepe nauke, ki smo jih slišali iz njegovih ust. Nastop nasprotnikov nam pa kaže, kako potrebna nam je naša Jugoslavija v okviru avstrijske monarhije.

k **Razno**. Hotel v Zajzeri pri Ovčijavi je ostal ob laškem obstreljevanju malone nepoškodovan, dočim je vas malone vsa razrušena. Dne 1. julija so planinski hotel zopet otvorili. — Divje koze se smejo na Koroškem streljati že od 15. julija naprej. Prej je bil rok določen za dan 31. julija. S tem hočejo olajšati ljudsko prehrano! — Ogenj je uničil dne 26. rožnika troje gospodarskih poslopj na Blatu pri Pliberku in sicer pri pd. Godcu, Kristanu in Pongracu. Ob 7. uri zvečer je začelo goret navrh strehe pri Kristanu, kjer je zgorelo mnogo gospodarskega orodja in troje goved. Najbolj oškodovan je pd. Pongrac; ker so bile hiše razen ene vse lesene, mu je zgorela tudi skoraj vsa hišna oprava. Sumi se, da je zažgal po neprevidnosti s cigareto ruski vojni ujetnik.

Primorske novice.

p **Uradno poitalijančevanje**. »Edinost« piše: V včerajšnjem »Osservatoru« čitamo razpis učiteljskih služb, katere razpisuje c. kr. okrajni šolski svet poreški. V tem razglasu čitamo: »mjesto učiteljice III. reda na pučkim školama u Novojvasi kod Vertenelja...«, potem »na ženskoj školi u Cittanovi« in končno »... na mješovitim školama u Vertenelju...«. — Slavni c. kr. okrajni šolski svet menda ne ve, da je ta »Verteneglijo«, ali kakor ga imenuje on, »Verteneli«, naš lepi jugoslovanski sloven-

ski in hrvatski Črnivrh, kakor si ga slavni c. kr. okrajni šolski svet lahko ogleda na licu mesta, ali pa v leksikonu občin, izdanem po c. kr. centralni statistični komisiji, »Cittanova« pa naš Novigrad, kakor je naš narod od pamtveka imenoval in tudi še sedaj imenuje to mesto. Tako bi moral slavni c. kr. okrajni šolski svet poreški tudi vedeti, da se nahaja neke v njegovem področju tudi vas Labinci, ne pa po italijski »S. Domenica« skovana Sv. Nedelja. Toliko v dokaz, kako celo c. kr. šolska oblast v svojih javnih razglasih potvarja slovanska krajevna imena.

p **Sv. Križ pri Trstu**. V nedeljo, 14. t. m. prirede narodne mladenke iz Sv. Križa veselico v prid nove šentvidske šole in v prid sklada za stradajočo deco. Na sporedu je petje, igra, deklamacija in govor g. dr. Wilfana. Začetek točno ob 6. uri popoldne. Nedelja bodi naroden praznik Sv. Križa. Tržačanom je dana prilika, da napravijo majhen izlet; odhod iz Trsta z južno železnico ob pol 6. uri pop., — odhod iz Sv. Križa ob pol 10. uri zvečer.

p **Nesreča**. Andrej Mavri, 22 letni fant in posestnik v Jesenici pri Cerknem, se je dotaknil vojaške električne naprave in je bil takoj mrtev. Ta nesreča je pa bridko zadela tudi blago srce njegove dobre neveste. Bog mu daj večni mir, nesrečni nevesti pa obilo tolažbe!

p **Kringa v Istri**. Devetega julija so prišli v Kringo 3 vojaki in 1 orožnik, da varujejo polje pred tatovi. Tu ostanejo, dokler se ne poberejo vsi pridelki in grozdje. Stanujejo v šolskem poslopju. Za to poljsko stražo se je posebno zavzel c. kr. orožniški ritmojster v Pazinu. Ljudstvo mu bo za to hvaležno. Več nismo bili varni pred tatovi. V noči od 29. na 30. junija so posekali turščico nekemu kmetu in izpulili zelje. V noči ob 7. na 8. julija so pa neki kmetic poglali iz hleva vso živino, obstoječo iz treh glav. Šele čez teden dni so našli orožniki to živino v nekem gozdu v sosednji župniji. Upamo, da se kaj takega ne bo več dogajalo, dokler bo tukaj prepotrebna straža.

p **Na zaposlovalnem tečaju c. kr. gorških učiteljskih v Ljubljani** (v poslopju II. državne gimnazije) so prebile zrelostni izpit s povoljnim uspehom nastopne gojenke: I. Za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom: Balanč Franciška; Gregorič Maksimilijana; Ivančič Marija; Jakopčev Pavla; Kutin Antonija; Leštan Stanislava; Marušič Pelagija; Podgornik Pavla; Silič Natalija; Škarp Margareta; Uršič Milena; Vyzourek Zofija; Žitko Ivanka. — II. Za ljudske šole s slovenskim in nemškim učnim jezikom: Aichholzer Mira; Boltar Ana (z odliko); Feigl Ljudmila; Goljevšik Marija (z odliko); Josip Verena; Klamer Katarina; Lavrač Marija (z odliko); Lukovšek Justina (z odliko); Obersnu Petra (z odliko); Paulin Lidija; Savnik Vida; Smerdelj Vida; Traun Albina; Železnik Pavla. — Za zreli sta bili tudi proglaseni privatistini Morič Zora (s slovenskim in nemškim jezikom) ter Perko Lavrencija (s slov. učnim jezikom). — Predčasni zrelostni izpit za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom sta položila tekom šolskega leta enoletna prostovoljca Miklavčič Anton in Fon Josip.

p **Obrtna centrala za obnovo Goriske**, r. z. z. l. z., je že začela svoje delovanje ter išče, — opozarjamo na današnji razpis — več tehničnega osebja.

p **Smrt begunka**. Umrli je na Moravskem begunka Matilda Koršič, doma iz Pevme. Zapušča tri otročiče. Mož je umrl v ruskem ujetništvu.

p **Slov. stavbena zadruga »Svoj dom«** v Gorici je imela 4. julija naznanjeni sestanek zadržnikov in članov načelstva ter nadzorstva. Nasvetuje se zadržnikom, naj vsak poskrbi sam, da se izvrše najnujnejša zidarska dela pred zimo; vsaj streho naj da za silo popraviti. Za mizarska oziroma tatarska dela bo skrbela zadruga potom Obrtne centrale. Vsak zadržnik naj vloži čim prej prošnjo za podporo na okrajno glavarstvo (do 3000 K) ali namestništvo (do 10.000 K) na uradnem vzorcu za popravilo stavbe. Za zgubljeno ali pokvarjeno pohištvo treba napraviti posebno prošnjo na isti naslov (tiskovini zdaj ni, zato očeta prošnja v navadni obliki s točnim označenjem zgubljenega pohištva v predvojni oziroma nakupni vrednosti). Pričakovati je, da prične septembra poslovati zadržni urad »Svojega doma« v Gorici. Za zdaj dajeta ustna pojasnila dr. Breclj v Gorici (ulica Barzellini 6) in Jos. Sotlar v Ljubljani (Rožna dolina).

Prosveta.

— **Glasbeni natečaj**. Vse skladatelje slovenskega juga: Hrvate, Srbe in Slovence, opozarjamo, da ponovno razpisujemo natečaj za najboljše skladbe v znesku 5000 K, in sicer: 1. za glasovir: sonata, suida, rapsodija na lastne ali jugoslovanske narodne matve 1000 K; 2. za pesem za en glas in glasovir tri nagrade po 400, 300 in 200 K; 3. a) za ženski, b) za moški, c) za mešani zbor a capella ali z glasovirjem, tri nagrade po 350 K; 4. za kompo-

zicije komorne glasbe (sonate za gosli ali violoncello in glasovir, trio, kvartet) 1500 K; 5. za glasovirsko priredbo jugoslovanskih narodnih pesmi (najmanj 20) 250 K; 6. za originalno kompozicijo za tamburaški zbor a) 200 K in b) 100 K. Rok natečaja: 31. december 1918. Kompozicije morajo biti dosedaj nenatisnjene, prepisane s tujo roko, označene z znakom, ki je na zapečatenem ovitku, v katerem je avtorjevo ime. Uspeh natečaja se bo objavil meseca aprila 1919 v jugoslovanskem časopisu. Nagrajena kompozicije preidejo v popolno last našega zavoda, ki se obvezuje, da bo, ako bodo dopuščale razmere, nagrajena dela natiskal tekom enega leta. Nagrade se izplačajo 14 dni po objavljenem uspehu preko Jadranske banke, Dunaj I., Tegetthofstrasse 7, kjer se je znesek za ta natečaj meseca januarja letos deponiral. Jury za oceno sestavljajo gospodje: skladatelj Oskar Nedbal, dr. Gojmir Krek in Milan Obuljen. Nagrajene skladbe ima zavod pravico odstopiti uredništvu naših glasbenih edicij, ki jih more tiskati in honorirati. Skladbe pa ostanejo last avtorja. Vse note oziroma rokopisi naj se pošljejo na naslov: Slovenski izdajateljski zavod, Dunaj I., Spiegelgasse 4. Na Dunaju, meseca julija 1918 Slovenski izdajateljski zavod.

pr **Ivan Cankar v češkem prevodu**. V zbirki »Pestre Kvety« so izšle v založbi zemeljske knjižkupectvi A. Neubert v Pragi Ivan Cankarjeve »Tri Povidki«. Prevod je oskrbel dr. Boguš Vybiral.

pr **Pravoslavje**. V kratkem bo izšla knjiga Pravoslavje. Spisal prof. dr. F. Grivec. Cena 3 K. Naroča se v Katoliški Bukvarni. Knjiga podaja zanimiv uvod v umevanje pravoslavja, pojasnjuje vprašanje o bodočnosti pravoslavja in o cerkvenem zedinjenju. Obširnejšo oceno prinesemo v kratkem.

Gospodarske novice.

g **Domači čaj**. Pred sto leti ni bil ruski čaj v navadi in milijoni denarja so ostali doma. Zaradi blaga iz tujine, ki je nekam bolj nobel, smo jeli zanemarjati celono domače blago, ki nam ga nudijo gor, travnik, vrt in grmovje. In tega blaga je obilo, bolj je dehtečje, bolj slastno kakor dragi ruski čaj, ki je večinoma potvoren za brezovim in drugim listjem. Zgodnje pomladi nam nudi fin čaj trnjeve cvet, trobentičen, vijoličen in jagodni cvet, jagodnikovo listje in mlado brezovo listje, listje črnega grozdja, robidnic, perlice, borovnic, jeticnika, jeternika, tropotca, oreha. Pozneje nas vabi melisa, meta, dušje, zrela jagode vseh vrst, devetih grbov trava, lipov cvet, žajbelj. In marsikatera druga rastlina. Jagode se posuše in kuhajo za čaj ali oparijo kar sveže. Jeseni si nasušimo lahko jabolčnih olupkov in imeli bomo izborni pijačo, posebno če kuhamo malo kopin, hipovega cvetja in olupke vkup. Melisa in janež, meta in božjastnica, trobentica in jagodni cvet — kdor poskusi to, ne bo dal več nikdar bora za tisti nevaljani ruski ali kitajski čaj, ki je zavedel naše vasi do pitja ruma in je škodoval silno našim otrokom. Saj velja mnenje, da mora biti pri vsakem ruskem čaju žgana pijača in samo zato ga ljubijo tako... Jabolčni je prav dober tudi iz jabolk. Razreži jabolko, osladi vodo in zavrej z jabolki. Ko je malo postalo, nali. Je posebno krepčilen za živce. Tako tudi melisin. Sploh so vsa tu navedena zelišča in zagode zdravilna, torej ne bo stroškov za zdravlila. Glavno je, da posušimo te zeli na dobrem zraku, v senci. Solnce izpije preveč dehtečega olja iz njih in tako nima čaj nikakovega vonja. Najbolje se posuši, viseč v tenkih žakeljčih iz organtina ali popirja. Ko je suho, spravi, če se suši predolgo, ne bo zato nič bolje. Dobro se suši v odprtem podstrešju. Zelišča morajo biti čista, nabrana daleč od prašne ceste in po dežju. Nekateri operejo zelišča, predno jih posušijo, pa s tem izgubijo zelišča mnogo svojega vonja in moči. Lipov in bezgov čaj sta posebnost z medom, škoda, da je med tako drag, da si ga siromak, ki si nabere sam zelišč, ne more kupiti, a čaj, ki ni oslavljen, nam ne dela veselja. Malo več sladkorja stoče ves svet. Ko bi imeli več čebel, kakor jih je bilo nekdaj po Kranjskem, bi bilo več medu in ne bil bi tak pogon za sladkorjem in medom. Upajmo, da bo nauk vojske koristil in da ne bo odslej kmetije in hiše, ki bi ne imela svojega ulnjaka. Ker se bo dvignilo poljedelstvo in gozdarstvo, bodo imele čebelice tudi dovolj pašne in otroci Jugoslavije si bodo sladili in daljšali življenje z medom.

g **Novi tobak**. Drvarji so si pripravljali že od nekdaj svoj tobak iz kislice, brezovega listja, lapuha in orehovega listja. Tega so dali enoliko v prsten lonec (razrezano kakor duhan) in so postavili lonec na toplo peč. Dva dni se je kuhal tobak tako, v tem času se ga premešali večkrat, potem so ga razgrnili v senci in posušili. Tako drvarji. Stari Rimljani pa so kadili za boleznijo v glavi sivkino seme, posebno za omotico. Oni, ki kadijo tobak iz pipe, si pomagajo lahko z izbornim nadomestkom: Naberij jagodnega listja, kopininega in orehovega. lauha in mete (teh dvali

mora biti precej več kakor drugega listja) razreži kakor tobak, postavi v lončeni posodi na peč, da se pari dva dni, potem posuši na toplem toda v senci. Ko je posušeno, primešaj še malo vrtničinih listov. — Komur ni ta zmes dovolj močna, si pomaga lahko tako: ostanke smodk ali kak drug tobak zreži na drobno in zavrej v lončenem pisku. (Na liter vode 4 pesti tobaka.) Zavrelo vlij na zelišča (presna), postavi za dva dni v mlačno peč ali na peč, premešaj večkrat, potem posuši. Iz zavrtka navadnega tobaka si narediš lahko dosti dobrega tobaka piparja, če mu primešaj cvet in listje bele detelje, lapuha, brezovega listja in melise. Dober tobak si pripraviš tudi iz višinega, trtinega, kopiničnega, čršenjvega, trpotčevega, ajbiševga in bukovega listja. Malo perlice in vrtničinih listov poboljša vso stvar. Bukovo listje kade pastirji že od nekdaj in nekaj držav ga deva že navadno v tobak. Je torej nespametno kupovati tako drago bukovo listje, ko ga ima marsikdo pred nosom. Pripomniti je treba, da mora biti vsako listje in zelišče mlado, točno in zeleno, kar je odpadlo, je naravnost strupeno. — Preveč perlice (Waldmeister) v pipi je krivo, da boli kadilca glava in da se mu dela omočica.

g Pri podružnici c. kr. splošne prometne banke v Ljubljani so podpisali na 8.

vojno posojilo: Občinska hranilnica v Krškem 100.000 K; Henrik Kenda, Ljubljana, 25.000 K; Anton Agasdon, Ljubljana, 20.000 K; Solija Bernard, Kamnik, 20.000 kron; Julij Elbert, veletržec, Ljubljana, 10.000 K; Alfred Schuppler, c. kr. poročnik, Ljubljana, 10.000 K; Hranilnica in posojilnica v Vidmu 8000 K; Okrajna hranilnica in posojilnica v Škofji Loki 7500 K; Karel Šavnik, lekarnar, Kranj, 6000 kron; Alojzij Gatsch, Kostanjevica, 5000 kron; Lin a Kreuter-Gallé, Gradec, 3000 K; Jožef Beyer, c. kr. major, Ljubljana, 2000 K; Ivan Praprotnik, Idrija, 2000 K.

g Uvozne prepovedi v Bolgariji. Za predmete, katerih uvoz v Bolgarijo je prepovedan, je mogoče doseči uvozna dovolila, ako je bilo blago pred 30. majem t. l. ekspedirano na zbirališče Dunaj (Sammelstelle Wien). Za tozadavne korake je treba predhodnih vozniških listov.

Aprovizacija.

a Suho sadje na rumene izkaznice C. Stranke z rumenimi izkaznicami C prejmejo suho sadje v petek, dne 12. t. m., in v soboto, dne 13. t. m., pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je ta-le red: V petek, dne 12. t. m., dopoldne od 8. do 9. ure št. 1 do 200, od 9. do 10. ure št. 201

do 400, od 10. do 11. ure št. 401 do 600, popoldne od pol 2. do pol 3. ure št. 601 do 800, od pol 3. do pol 4. ure št. 801 do 1000, od pol 4. do pol 5. ure št. 1001 do 1200, od pol 5. do pol 6. ure št. 1201 do 1400. V soboto, dne 13. t. m., dopoldne od 8. do 9. ure št. 1401 do 1600, od 9. do 10. ure št. 1601 do 1800, od 10. do 11. ure št. 1801 do 2000, popoldne od pol 2. do pol 3. ure št. 2001 do 2200, od pol 3. do pol 4. ure št. 2201 do 2400, od pol 4. do pol 5. ure št. 2401 do 2600, od pol 5. do pol 6. ure št. 2601 do konca. Stranke dobe za vsako osebo po 1/2 kg suhega sadja. Kilogram stane 2 K.

a Prodaja praških klobas in prekajenega mesa po znižani ceni. Mestna aprovizacija bo prodajala klobase in prekajeno meso v vojni prodajalni v Gosposki ulici v petek, dne 12. julija popoldne strankam z zeleno izkaznico B št. 1501 do 1700. Vsaka oseba dobi 1 kg; kilogram praških klobas stane 4 K, kilogram prekajenega mesa 8 K.

Zgubljeno - najdeno.

Zgubila se je na električnem križališču druge državne gimnazije črna listnica z okrog 400 K denarja in drugimi listinami. Pošten najditelj naj jo odda proti nagradi na Elizabetni cesti št. 8, pritičje na levo.

Zgubila se je 9. t. m. zvečer rdečkasta usnjata torbica v cestni železnici od mestnega trga do Sv. Petra ali pa od tam po Martinovi cesti do predora. Vsebinska: ključ, denarnica 40 do 50 K, listina od davkarije, druga pisma, robc, rokavice i. t. d. Pošten najditelj naj jo odda v Trubarjevi ulici št. 2 I. nadstropje, proti dobri nagradi.

Zgubila se je večeraj opoldne od hotela »Slon« do železne bolnice usnjata torbica, v kateri je bila denarnica s srednjo vsoto denarja, vojni listek za Vrhniko in rožni venec. Pošten najditelj je naprošen, naj odda vse policijskemu ravnatelstvu.

Poslano.

V nedeljo 23. junija je našo občino zadela huda občutna nesreča. Toča je pobila po večini naših vasi. Tako je zadela vas Narin nad polovico, Nadežde zelo pobito, Mala pristava čisto uničena, potem Nova Sušica, Stara Sušica, del vasi Neverka. Na poročilo v »Slovenec« je prihitel g. okrajni glavar dr. Pilhofer že v torek 23. junija ogledati storjeno škodo. Danes, 28. junija pa se je petružil sam visokorodni gospod grof Attems kot deželni predsednik v spremstvu g. glavarja dr. Pilhoferja, da se na licu mesta prepriča o strašni nesreči, ki je zadela že tako ubožano občino.

Podpisano županstvo se tem potom najtopleje zahvaljuje omenjenima gospodoma za njihov trud in požrtvovalnost, ter prosi najiskrenejše, da se na merodajnem mestu zavzame za podporo prepotrebne našega ljudstva.

Županstvo v Šmihelu, 28. junija 1918.

Anton Bojanec, duhovnik.

Fr. Kmet, župan.

Razne

pletanine
(n. pr. jerbasi vseh vrst),
sušilnice
za zelenjavo in sadje,
in razne druge
stroji
kmetijske potrebovalne
se dobijo pri
Kmetijski zadrugi, Račje, Staj.

Iščem z avgustom na Bledu stalno
stanovanje
s 3 sobami in pritliklinami oziroma kupim
hišico ali vilo
z enim ali dvema stanovanji, proti takojšnjemu plačilu. — Penudbe do 28. julija pod »Dom 2363« na upravo lista.

Apno
tudi v grudah, opeko in drugi stavbiški
materijal dam za živila.
Več pove **IVAN OGRIN, LJUBLJANA,**
GRUBERJEVO NABREŽJE 8.

ŽUPANSTVO JESENICE sprejme takoj
mesoglednika
in občinskega redarja

z dobro plačo. Prednost za službo redarja
imajo taki, ki so bili že poprej uslužbeni
kot redarji. 2348

KOLO
s staro pnevmatikom se ceno proda v
Kolodvorski ulici št. 35, Ljubljana.

Riževe metle
in
železni mlini za zrnje
se dobijo po najnižjih cenah pri
Kmetijski zadrugi
Račje, Štajersko.

Dober, mlad KONJ
sposoben za vsako porabo, SE PRODA.
— Poizve se v gostilni v Kosezah pri
Ljubljani. 2383

Licitacija konj.
Za dne 14. julija razglašena licitacija
konj v stabilni konjski bolnici v Šoštanj
se ne bo vršila.

Kupim

zamaške
in vreče

in plačam za nove zamaške do K 95.—
za kilogram, stare, zavrtane, a ne zdrobljene
do K 55.— za kilogram, dolge šampanjske
zamaške, ne umetno blago, 1 K
za komad, in za vreče K 14.— za komad.
— Prevzamem vsako množino proti
prejšnji vposlatvi vzorca in aviso po
povzetju.

E. Landskroner
mesto za nakup vreč in zamažkov
Gradec, Lendkal 15.

Izdača konzorcij »Slovenec«.

SPREJME SE

mlinar
za kmečki mlin. Stanovanje in hrana v
hiši. Plača po dogovoru. Naslov pove
upravništvo »Slovenca« pod št. 2379.

TOVARNIŠKO PODJETJE NA DEŽELI
išče zanesljivo samostojno pisarniško moč
kontoristinja
ki je slovenske in nemške korespondence
ter stroje pisja popolnoma vešč. Ponudbe
z navedbo dosedanjih službe, s sliko pošiljajo
naj se na: »poštni predal 73«, 2355
Ljubljana.

„Ključavnica v
ključavnicah“
»VICTORIA«, zak. zavar. zaporna varovalka
Svetovni patent! Senačna iznajdba! Onemogoči vsako odprtitev
s ponarejenimi ključmi! Cena komadu z
navodilom vred 8 K, po pošti 9 K, ponikljan 9 K, po pošti 10 K. Razpošilja se le proti predplačilu. — Zastopniki se iščejo! — Tovarna za »VICTORIA« zaporne varovalke in ključavn. blago. Glavno zastopstvo: »VICTORIA« v Zagrebu št. 24, Trenkova ulica (Hrvatsko). Tel. 20-26. Prodaja za mesto Zagreb: Bazar König, Ilica 20 in M. Drucker, Ilica 39, kakor vse večje trgovine z železnino.

Par lepih prešičkov
je naprodaj. Naslov se poizve pri upravništvu »Slovenca« pod št. 2382.

Zakonca brez otrok v Ljubljani sprejmeta
poslušno služkinjo ki zna tu-
di kuhati.
Hrana dobra, plača po dogovoru. Kje,
pove uprava »Slovenca« pod št. 2385.

Brez karle za mlo
se dobi doslej po ničemer prekašano brezmasčobno pralno sredstvo
Fania
za toaletno mizo in kopeli. Popolnoma neskočljivo. Nikako ilo. — Izboren predmet za razprodajalce. Karton s 36 kosi lepo opremljen 30 kron pri
M. JUNKER, Zagreb 39, Petrinjska ulica 3/III, Hrvatsko.

Žensko kolo
se prodaja. Ogleda se ga lahko v pisarni »Gospodarske zveze«, Ljubljana, Dunajska cesta. 2381

Čbrtna centrala za obnovev Goriške
r. z. z. o. z.

razpisuje sledeča službena mesta:

- I. Tehnični vodja pisarne, ki naj ima večletno prakso v nadstavnem stavbarstvu in je sposoben popolnoma samostojnega dela. V pošt. pride le inženir po poklicu.
- II. Stavbeni tehnik, zmogel samostojnega izvrševanja načrtov in proračunov, vodstva ter nadzorstva na stavbiščih.
- III. Eno event. več možkih ali ženskih pisarniških moči, ki naj bodo vešče strojnega pisanja, stenografije, slovenskega in nemškega jezika, event. tudi laščine.

Nekolkovane prošnje z natančnimi podatki o sposobnostih, dosedanjem službovanju in s pričevali naj se vlagajo pri **Zavodu za pospeševanje obrti v Ljubljani, Dunajska cesta 22.** Navede naj se termin, s katerim je mogoče nastopiti službo. Možki prosilci naj navedejo natančne podatke o vojaškem razmerju. 2377

†
Vsemogočni Stvarnik je sklenil
našo predrago mater, ozir. staro
mater, teto in taščo, gospo

Heleno Mantuanijevno

po daljšem bolehanju danes ob
9. uro popoldne v 86. letu
njene dobe poklicati v boljšo večnost.

Pogreb predrage ranjice se vrši
v petek, dne 12. t. m., ob 4. uri
popoldne iz hiralnice (Radeckega
cesta) na pokopališče pri sv. Križu.

Maše zadušnice se bodo služile
po raznih cerkvah.
Blaga ranjica bodi priporočena
molitvi prijateljev in znancev.
V Ljubljani, 10. julija 1918.

ZALUJOČI ZAOSTALI

Zahvala.

Za izkazano sočutje ob smrti
svoje ljube sestre, gospice

Marei Učičeve

se najsrčneje zahvaljujejo

ZALUJOČE SESTRE.

Postojna, 10. julija 1918.

Gospod
Alojzij Florin

bivši kamnoseški pomočnik iz
Mekinj št. 45,

je dne 10. julija 1918 ob 3. uri
popoldne, previden s sv. zakramenti za umirajoče v deželni bolnici umrl.

Pogreb bo v petek, dne
12. julija 1918 ob pol 2. uri iz
mrtvašnice deželne bolnice.
V Ljubljani, 11. julija 1918.

KUPIM
dobre
vinske sode
od 200 litrov naprej. Cena po dogovoru.
Imam še približno
48 hektolitrov
dobrega rdečega
vina
Cena po dogovoru. — **FRANC REMIC,**
Ljubljana, Marije Terezije cesta št. 1.

Brez posebnega obvestila.

Vika pl. Haumeder roj. **Ahazhizh** naznanja v svojem ter v imenu svojega brata **dr. Viktor Ahazhizh**, odvetnika, svoje sestre ekselence baronice **Izabale pl. Schleyer** roj. **Ahazhizh**, svojega svaka tajnega svetnika ekselence barona **Leopolda pl. Schleyerja**, c. in kr. feldcajmajstra, svoje svakinje **Sidonije Ahazhizh** roj. **Zöber** kakor v imenu vnukov **Lilij Nowy pl. Wallersberg** roj. **pl. Haumeder**, **Leona barona Schleyerja**, uradnika namestništva na Dunaju, **Lilij baronice Schleyer**, **Marije Imakulate Ahazhizh**, **Josipine Ahazhizh**, **Ivane Ahazhizh**, **Edvarda Nowy pl. Wallersberg**, c. in kr. majorja, pravnukov **Niwea in Fides Nowy pl. Wallersberg** ter v imenu vseh ostalih sorodnikov žalostno vest, da je bila njih srčnodobra, ljubljena mati, tašča, stara mati, prastara mati, sestra in svakinja, preblagorodna gospa

Josipina Ahazhizh roj. Zeschko

vдова po odvetniku in veleposelniku

dne 10. julija t. m., ob 8. uri zjutraj, po dolgi, mukepolni bolezn, previdna s tolažili sv. vere v starosti 75. let poklicana k Bogu. Pogreb nepozabne pokojnice se vrši v petek, dne 12. t. m., ob 6. uri popoldne iz hiše žalosti **Stari trg št. 11a** v rodbinski grobnici na pokopališču pri sv. Krištofu. Sv. maše zadušnice se bodo darovale v več cerkvah. Prosimo tihega sožalja.

V Ljubljani, dne 11. julija 1918.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Zahvala.

Za premnoge dokaze iskrenega sočutja povodom prerogodnje izgube našega iskrenoljubljenega soproga, gospoda

Ivana Rauter

revidenta c. kr. drž. železnice,

izrekamo tem potom svojo najsrčnejšo zahvalo.

Posebej se prav iskreno zahvaljujemo vsem, ki so se udeležili pogreba ranjkega, osobito g. postajenačelniku Mayerju, pref. duhovščini, železniškemu uradništvu, železniškim uslužbencem ter sploh vsem prijateljem in znancem pokojnika.

Vižmarje, 10. julija 1918.

ZALUJOČI OSTALI

Ustanovljeno l. 1893.

Ustanovljeno l. 1893.

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Devoljuje članom posojila proti poroštivu, zastavi življenjskih polic, posestev, vrednosnih papirjev ali zaznambi na službene prejemke.

Vračajo se posojila v 7%, 15 ali 22% letih v odsekih ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih.

Kdor želi posojila, naj se obrne na pisarno v Ljubljani, Kongresni trg št. 19, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Zadruga sprejema tudi hranilne vloge in jih obrestuje po 4 %.

Društveno lastno premoženje znaša koncem leta 1915. K 519.848'40. Deležnikov je bilo koncem leta 1915, 1924 s 15.615 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za K 6.089.850'—.

Ljudska posojilnica reg. zadruga z neom. zavezo v Ljubljani sprejema prijave za

osmo 5 1/2 % avstrijsko vojno posojilo
po objavljenih pogojih, tako da stane nominal. K 100.—:

I. davka prosto 5 1/2 %, amortizacijsko državno posojilo K 91'54.

II. davka prosto 5 1/2 %, dne 1. septembra 1923 odpovedljive državno zakladnice K 95'50.

Lastniki osmega vojnega posojila bodo imeli prednost pred vsemi drugimi pri nakupu predmetov, ki jih bo vojna uprava koncem vojne prodala. Plačalo se bode s tem vojnim posojilom po podpisni ceni. Vrednosni papirji avstrijskega vojnega posojila se sprejemajo v brezplačno srambo in upravo.